

Biuletyn

informacyjny

6/2022

Zmiany w PROW 2014-2020

**Wsparcie na tworzenie
zadrzewień śródpolnych**

Aplikacja eDWIN już dostępna!

Wzrost eksportu i importu żywności

Pomoc dla producentów jabłek

**Małe gospodarstwa
z premią na rozwój**

PIKNIK

POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ

26 CZERWCA 2022

od godziny 11.00 do godziny 18.00

Tor Wyścigów Konnych Służewiec / ul. Puławska 266, Warszawa

Gonitwa o Puchar Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, stoiska z żywnością wyróżnioną znakami jakości, pokazy kulinarne, atrakcje dla dzieci, wystawa zabytkowych maszyn rolniczych, warsztaty edukacyjne i konkursy z nagrodami.

ORGANIZATOR:

MINISTERSTWO
ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

PARTNERZY:

TOTALIZATOR
SPORTOWY

TOR SŁUŻEWIEC

POLSKI KLUB
WYŚCIGÓW KONNYCH

PATRON MEDIALNY:

TELEWIZJA POLSKA

W numerze:

MRiRW

Ubezpieczenie społeczne rolników	4
Zmiany w PROW 2014-2020	5
Wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych	8
Aplikacja eDWIN już dostępna!	9
Różeniec górski	11
Wzrost eksportu i importu żywności	12
Czterostronne rozmowy	18
Wizyta szefa resortu rolnictwa USA	19
Spotkanie polsko-ukraińskie	20
Posiedzenie AGRIFISH	21
Wizyta przewodniczącego Senatu Rumunii	23
FAO dla Europy	24
Głos młodych jest ważny	25
Szkoły rolnicze	26
Konferencja Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych	29
AgroLiga 2021	30
Certyfikacja fitosanitarna eksportu w 2021 roku	31
Punkt Kontaktowy ds. Oszustw Żywnościowych	33

ARiMR

Pomoc dla producentów jabłek	35
Małe gospodarstwa z premią na rozwój	36
50 mln zł dla stowarzyszeń skupiających rodzinne ogrody działkowe	38

KRUS

Bezpieczne Gospodarstwo Rolne	39
Rehabilitacja dla dzieci rolników	40

HENRYK KOWALCZYK, wiceprezes Rady Ministrów, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

W pierwszych dniach czerwca mamy już informację, ilu rolników zdecydowało się wystąpić o dopłaty do nawozów. Przypomnę, że z tego instrumentu pomocy – który Polska jak dotąd stosuje jako jedyna – skorzystało 425 tysięcy rolników.

Długo czekaliśmy na decyzję UE, ale najważniejsze, że wreszcie zapadła i mogliśmy w tych trudnych czasach choć w części zrekompensować rolnikom skok cen nawozów.

Nie zapominamy o naszych innych zobowiązaniach. Od 1 czerwca br. rolnik przechodzący na emeryturę nie musi pozbywać się swojego gospodarstwa, aby otrzymać to świadczenie w pełnej wysokości.

Z bieżących informacji należy też wspomnieć o bardzo ważnej kwestii, którą jest ochrona gleb. W czerwcu ruszył nabór wniosków o wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych. Odgrywają one istotną rolę w produkcji rolnej, m.in. poprzez zwiększanie retencji krajobrazowej, poprawę jakości wód czy też niezwykle ważne ograniczenie skutków suszy oraz zapobieganie erozji gleby. Dzięki wsparciu z PROW 2014-2020 nowe zadrzewienia śródpolne będą stanowić element krajobrazu istotny dla zacho-

wania bioróżnorodności obszarów rolnych, miejsce bytowania wielu organizmów i bazę pokarmową m.in. dla ptaków i owadów zapylających, wspomagając tym samym utrzymanie równowagi ekologicznej w systemach rolniczych.

Warto przypomnieć, że w maju obchodziliśmy Światowy Dzień Pszczół. Jak są one ważne, należy pamiętać nieustannie. Malejąca populacja wielu gatunków owadów zapylających – przede wszystkim pszczoł – jest bowiem jednym z kluczowych dla bioróżnorodności problemów. Ponad 87 proc. gatunków roślin na świecie jest zapylanych m.in. przez pszczoły. Powodem ich ginięcia jest nieprawidłowe i zbyt częste stosowanie środków ochrony roślin, wywołujące ich zatrucie. A na to możemy i powinniśmy mieć wpływ. Musimy bezwzględnie przestrzegać zasad stosowania środków ochrony roślin. Jednym z najważniejszych działań na rzecz ochrony pszczoł i owadów zapylających jest unikanie stosowania pestycydów oraz nieużywanie środków ochrony roślin w godzinach lotu pszczoł.

To przecież prowadzone przez pszczoły zapylanie roślin jest jednym z najważniejszych czynników plonotwórczych. Pszczoła miodna, oprócz przyczyniania się do znacznego zwiększenia plonów rolników, wy-

tworza jednocześnie cenne produkty pszczele, tj. miód, wosk, pierzgę, propolis, mleczko i jad pszczele. Przypomnę, że dokładnie rok temu, rozporządzeniem Rady Ministrów, została wprowadzona dopłata *de minimis* do każdej przezimowanej rodziny pszczelej. Stało się tak dzięki wsparciu MRiRW, które zareagowało na wniosek Polskiego Związku Pszczelarskiego. O pomoc mogą ubiegać się indywidualni hodowcy pszczół. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) prowadziła nabór wniosków od 1 kwietnia do 31 maja br.

Kontynuujemy wsparcie rolników w ramach modernizacji gospodarstw rolnych. Do 27 czerwca br. można składać wnioski do ARiMR o wsparcie finansowe w ramach dwóch obszarów: rozwój produkcji psiań oraz nawadnianie w gospodarstwie. Do tej pory w ramach wszystkich naborów na *Modernizację gospodarstw rolnych*, finansowanych z budżetu PROW 2014-2020, umowy podpisało 42,5 tysiąca rolników, którzy otrzymali blisko 6 mld zł.

Przypomnę tylko, że limit wsparcia, które można otrzymać w całym okresie realizacji PROW 2014-2020 w obszarze rozwój produkcji psiań, to 900 tys. zł, lecz w przypadku inwestycji niezwiązanych bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich (w tym ich wyposażeniem), maksymalna wysokość pomocy to 200 tys. zł. Standardowo wsparcie wynosi 50 proc., a w przypadku, gdy ubiega się o nie młody rolnik lub gdy robi to wspólnie kilku gospodarzy, poziom dofinansowania jest wyższy i sięga 60 proc. Podobnie jest w przypadku inwestycji w nawadnianie, tylko że maksymalna kwota pomocy, którą można otrzymać w całym okresie realizacji PROW 2014-2020 w tym obszarze, to 100 tysięcy złotych.

O kolejnych rozwiązaniach będę informował na bieżąco. Teraz jednak zwracam uwagę na sytuację za naszą wschodnią granicą.

Wszyscy musimy mieć pełną świadomość, że brak żywności z Ukrainy przyniesie daleko idące skutki. Obecnie pilnego rozwiązania wymaga problem z organizacją transportu płodów rolnych z Ukrainy, gdyż agresor zablokował porty tego kraju. Przeszkodą są przede wszystkim inne rozstawy torów i zbyt małe w stosunku do nowych potrzeb zdolności przeładunkowe.

W połowie maja br. odbyło się w Warszawie bezprecedensowe spotkanie. Oprócz mnie uczestniczyli w nim: minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi, sekretarz rolnictwa USA Tom Vilsack oraz komisarz UE ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski. Na podkreślenie zasługuje fakt, że po raz pierwszy w historii w takim spotkaniu uczestniczył przedstawiciel amerykańskiej administracji.

Sekretarz rolnictwa Stanów Zjednoczonych Tom Vilsack zapowiedział, że USA przeznaczą 2,5 mld dolarów na uzupełnienie luki powstałej na światowym rynku zbóż po ataku Rosji na Ukrainę. Dodaj ponadto, że do Senatu USA trafił kolejny pakiet pomocy, w którym uwzględniono m.in. pokrycie kosztów pobytu uchodźców z Ukrainy.

Natomiast majowy komunikat Komisji Europejskiej dotyczył ustaleń w zakresie utworzenia korytarzy solidarnościowych, udostępniania dla nich sprzętu, logistyki i jak największych uproszczeń na granicach przy przesyłaniu produktów. W tym ostatnim zakresie, podczas dwustronnego spotka-

nia, Polska podpisała z Ukrainą porozumienie w sprawie maksymalnego uproszczenia procedur związanych z przewozem produktów przez granicę i ich przeładunku.

Decyzja Parlamentu Europejskiego o czasowym zniesieniu cel i ograniczeń na produkty z Ukrainy ma służyć wsparciu ukraińskiej gospodarki, która mocno ucierpiała przez napaść Rosji. Zgodnie z najnowszymi prognozami Banku Światowego gospodarka Ukrainy skurczy się w 2022 r. aż o 45,1 proc. Według szacunków FAO w wyniku konfliktu od 20 do 30 proc. powierzchni pod uprawę zbóż ozimych, kukurydzy i słonecznika w Ukrainie nie zostanie obsadzonych lub pozostanie bez zbiorów w sezonie 2022/23, co ostatecznie przełoży się negatywnie na plony tych upraw.

Jednocześnie, aktywnie włączając się w pomoc Ukrainie, nieustannie zwracamy uwagę na utrzymujące się i nieuzasadnione bariery, które napotyka polski eksport żywności, głównie bariery sanitarne i fitosanitarne. Uważamy, że czasowej pełnej liberalizacji taryfowej importu z Ukrainy powinno towarzyszyć zniesienie barier pozataryfowych utrudniających polski eksport. Cały czas trwają rozmowy i jestem przekonany, że wkrótce te problemy zostaną rozwiązane.

Od 1 czerwca br. rolnik
przechodzący na emeryturę nie musi
pozbywać się swojego gospodarstwa,
aby otrzymać to świadczenie w pełnej
wysokości.

Ubezpieczenie społeczne rolników

Korzystne zmiany w ustawie

Dotychczas, jeśli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w swoim gospodarstwie, tracił część uzupełniającą świadczenia emerytalnego. Po zmianach wprowadzonych nowelizacją ustawy rolnik na emeryturze może kontynuować pracę w gospodarstwie i pobierać świadczenie w pełnej wysokości. Nowe przepisy mają obowiązywać od 1 lipca br.

Podstawą prawną wprowadzenia zmiany jest przyjęta nowelizacja przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2022 poz. 933), zwanej dalej „ustawą”.

Co się zmienia?

Dzięki wprowadzonemu ułatwieniu dotyczącemu nabywania uprawnień do emerytury rolniczej rolnik na emeryturze może kontynuować pracę w posiadany gospodarstwie rolnym i pobierać świadczenie w pełnej wysokości, tzn. zarówno część składkową, jak i uzupełniającą. W tym celu dokonano modyfikacji warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej określonego w art. 28 ustawy. Rozwiązanie to stanowi odpowiedź na liczne postulaty kierowane zarówno ze strony rolników, jak i organizacji rolniczych.

W ustawie uregulowano także kwestie związane z połączeniem tytułów ubezpieczenia z rolniczego i powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z nowelizacją m. in.:

- Rozszerzony został katalog osób (rolników i domowników), o których mowa w art. 5b. Dzięki temu większa liczba osób ma możliwość podlegania ubezpie-

czeniu w KRUS i tym samym nie ma przeszkód do rozpoczynania działalności pozarolniczej. Będzie to służyło mobilności zawodowej rolników.

Po zmianach wprowadzonych nowelizacją ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników rolnik na emeryturze może kontynuować pracę w gospodarstwie i pobierać świadczenie w pełnej wysokości

- Będzie możliwość zaliczania do części składkowej emerytury rolniczej okresów odbywania czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim (lub okresów jej równorzędnych bądź zastępczych form tej służby przypadających przed dniem 1 stycznia 1999 r.). Dotyczy to sytuacji, gdy dana oso-

ba nie ma stażu ubezpieczeniowego w ZUS i gdy przedmiotowy okres nie może wpłynąć na podwyższenie świadczenia emerytalnego z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych realizowanego przez ZUS.

Wprowadzono możliwość kierowania na rehabilitację leczniczą emerytowanych rolników, a także kierowania osób ubezpieczonych będących opiekunami osób niepełnosprawnych na turnusy regeneracyjne do zakładów rehabilitacji.

Wejście w życie nowych przepisów planowane jest na lipiec 2022 r.

Departament Oświaty
i Polityki Społecznej
MRiRW

tel. 22 623 15 75

Zdjęcie: Auremar.Stock.adobe.com

Zmiany w PROW 2014-2020

Pandemia i konieczność izolacji opóźniły negocjacje w sprawie reformy WPR. Spowodowało to konieczność wydłużenia okresu wdrażania PROW 2014-2020 o kolejne 2 lata – obecnie trwa zatem tzw. okres przejściowy. MRiRW dostosowuje priorytety i środki z budżetu do zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w państwie.

Sektor rolny stanowi istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszar, który wymaga odpowiedniego wsparcia i ukierunkowania. W tym celu powstał Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020, który ma poprawiać konkurencyjność rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działanie w dziedzinie klimatu oraz zrównoważonego rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich.

■ Wydłużenie okresu wdrażania PROW 2014-2020

Pandemia spowodowała opóźnienie negocjacji w sprawie reformy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) – okres wdrażania PROW 2014-2020 został wydłużony o ko-

lejne dwa lata. Obecnie trwa zatem tzw. okres przejściowy obejmujący lata 2021 i 2022, w ramach którego kontynuowane jest wdrażanie PROW 2014-2020.

■ Komitet Monitorujący

Program został wprowadzony w 2014 r., ale działania w jego zakresie wciąż się zmieniają. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi stara się dostosowywać priorytety, a także środki z budżetu do zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w kraju. Już na początku obowiązywania PROW 2014-2020, na mocy zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, powołano Komitet Monitorujący, który za główne zadanie otrzymał wsparcie w zarządzaniu

i monitorowaniu wdrażania programu. W skład komitetu wchodzi przedstawiciele sektora rządowego, samorządowego i społeczno-gospodarczego. Różnorodność w zakresie składu komitetu pozwala na spojrzenie na założenia i zmiany w programie z różnych perspektyw, co z kolei powoduje efektywniejsze zarządzanie. Komitet spotyka się cyklicznie. 28 kwietnia 2022 r. miało miejsce XVI posiedzenie komitetu, na którym podjęto szereg uchwał wprowadzających zmiany do obecnie obowiązującego PROW 2014-2020.

■ Zielona energia w gospodarstwach rolnych

Pierwsza z uchwał Komitetu dotyczyła modernizacji gospodarstw rolnych poprzez ułatwienie dostaw i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zielona energia w gospodarstwach rolnych wpisuje się w założenia Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. oraz pakietu Fit for 55. Działania zawarte w uchwale przewidują wsparcie na instalacje

cje wytwarzające energię z promieniowania słonecznego z możliwością zainstalowania pomp ciepła. Instalacje fotowoltaiczne, w przeciwieństwie do tradycyjnych instalacji wytwarzających energię elektryczną z surowców kopalnych, nie emitują zanieczyszczeń. Instalacje te pracują bezgłośnie – fotowoltaika jest więc idealnym rozwiązaniem dla obszarów chronionych. Dodatkowo zaplanowano inwestycje w pompy ciepła. Jako ekologiczne źródło energii pozwolą one nie tylko na ogrzewanie lub chłodzenie budynków, lecz także przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska. In-

- 900 tys. zł – w przypadku operacji realizowanej w ramach obszaru A (rozwój produkcji psiaży);
- 500 tys. zł – w przypadku operacji realizowanej w ramach obszarów B–D (rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego, racjonalizacja technologii produkcji, wprowadzenie innowacji, zmiana profilu produkcji, zwiększenie skali produkcji, poprawa jakości produkcji lub zwiększenie wartości dodanej produktu);
- 200 tys. zł – przy inwestycjach niezwiązanych bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich lub adaptacją

umożliwienie gminom budowy lub przebudowy zbiorników retencyjnych. Obecnie w Polsce jest retencionowanych zaledwie 6,5 proc. wody. Aby skutecznie przeciwdziałać zarówno skutkom suszy, jak i powodzi, ilość zbiorników powinna zostać zwiększona. Celem wprowadzanych zmian jest zachowanie wody opadowej w miejscu, gdzie ona spadła. Zbiorniki retencyjne gromadzą wodę w okresie nasilonych opadów i stanowią rezerwar wody na czas suszy. Budowa zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia skutków skrajnych zjawisk hydrologicznych, których obecnie doświadczamy na skutek zmian klimatu (suszy, powodzi). Maksymalna kwota udzielonej pomocy nie będzie mogła przekroczyć 500 tys. zł.

■ Podwyższona stawka premii zalesieniowej

W poddziałaniu „Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych” zaproponowano zmianę polegającą na podwyższeniu stawki premii zalesieniowej wypłacanej przez 12 lat na pokrycie utraconych dochodów z działalności rolniczej. Obecnie MRiRW dysponuje nowymi wyliczeniami z roku 2019 analogicznej stawki premii zalesieniowej na potrzeby Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027). Mając na uwadze, że w nowym okresie programowania równolegle będą wypłacane premie zalesieniowe zarówno z PROW 2014-2020, jak i z PS WPR 2023-2027, w uchwale zaproponowano ustanowienie nowej stawki premii zalesieniowej dla beneficjentów PROW 2014-2020. Tym samym beneficjenci, którzy nadal mają czynne zobowiązania zalesieniowe podjęte w PROW 2014-2020 będą mieli od 2023 r. podwyższoną

Instalacje fotowoltaiczne pracują bezgłośnie i nie emitują zanieczyszczeń – fotowoltaika jest więc idealnym rozwiązaniem dla obszarów chronionych

westycje w odnawialne źródła energii pozwalają uniknąć powstania odpadów stałych, a także zanieczyszczenia gleby oraz degradacji terenu.

■ Większe wsparcie na modernizację gospodarstw rolnych

Również w ramach modernizacji gospodarstw rolnych zostało zaproponowane zwiększenie kwoty wsparcia udzielanego jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne, w tym na realizację projektów zbiorowych. Do tej pory pomoc ta nie mogła przekroczyć:

innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie bądź budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca.

Po zmianie kwoty te wynosić będą odpowiednio: 1 mln zł, 600 tys. zł i 250 tys. zł. Zmiany te są związane z inflacją i wzrostem cen materiałów budowlanych.

■ Zbiorniki retencyjne dla gmin

W następnej uchwale zaproponowano zmiany mające na celu

stawkę z 1215 zł/ha/rok do 1438 zł/ha/rok, czyli do wysokości stawki określonej dla beneficjentów PS WPR 2023-2027.

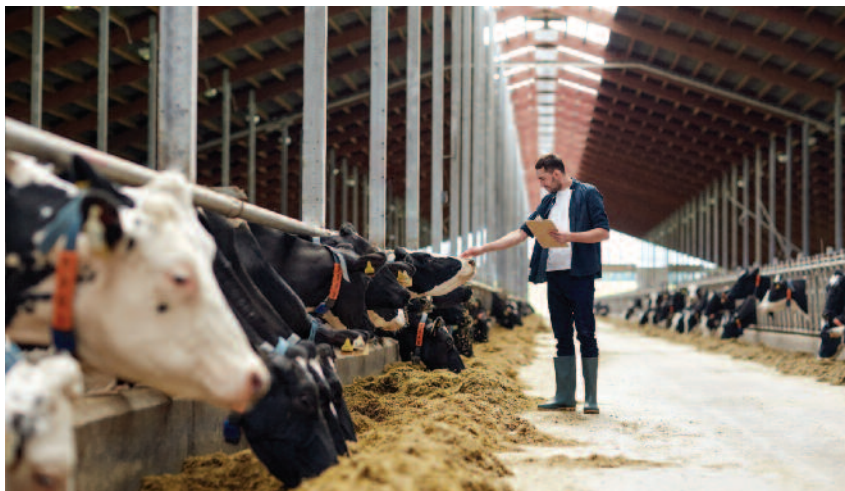
■ Relokacja środków

Należy również zwrócić uwagę na zmiany dotyczące relokacji środków, które pozwolą na efektywniejsze rozdysponowanie środków europejskich. W związku z tym zwiększenie alokacji środków nastąpi w ramach:

- działania M13 *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami* o ok. 111,5 mln euro;
- działania M11 *Rolnictwo ekologiczne* o ok. 82 mln euro;
- poddziałania M08.1 *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych* o ok. 5,5 mln euro;
- operacji typu M04.1 *Modernizacja gospodarstw rolnych* o ok. 80 mln euro;
- instrumentów finansowych PROW 2014-2020 o 39 mln euro.

Zmniejszenie alokacji natomiast nastąpi w ramach:

- instrumentu wsparcia M04.3 *Zarządzanie zasobami wodnymi* o 50 mln euro;
- operacji typu *Inwestycje w gospodarstwach położonych na ob-*

W ramach modernizacji gospodarstw rolnych zwiększone zostaną kwoty wsparcia udzielanego jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne

szarach Natura 2000 o ok. 57 mln euro;

- w działaniach M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna oraz M02 Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw* o ok. 42 mln euro;
- operacji typu M06.1 *Premie dla młodych rolników* (po uwzględnieniu naboru wniosków przeprowadzonego w 2022 r.) oszczędności na poziomie ok. 50 mln euro;
- działania M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* o ok. 16 mln euro;
- działania M05 *Przywracanie po-*

tencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych o co najmniej 17 mln euro;

- działania M17 *Zarządzanie ryzykiem* o kwotę 79 mln euro.

Dodatkowo przyjęto uchwały zmieniające w ramach rolnictwa ekologicznego dotyczące inwestycji mających na celu:

- ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- zarządzanie zasobami wodnymi;
- zapobieganie zniszczeniu potencjału produkcji rolnej;
- wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie.

Wszystkie zmiany zaproponowane w formie uchwał podczas Komitetu Monitorującego PROW 2014-2020 zostały pozytywnie ocenione i przyjęte, a projekt uchwały zmieniającej PROW 2014-2020 został skierowany do akceptacji przez Radę Ministrów.

Departament Wspólnej Polityki Rolnej
MRiRW
tel. 22 623 18 42

Zdjęcia: Vaksman-, Syda Productions-,
SGR.Stock.adobe.com, Fotolia

Podwyższona zostanie stawka premii zalesieniowej wypłacanej przez 12 lat na pokrycie utraconych dochodów z działalności rolniczej

Wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych

Zadrzewienia śródpolne wspomagają utrzymanie równowagi ekologicznej w systemach rolniczych. Są też ważne dla produkcji rolnej, m.in. poprzez zwiększanie krajobrazowej retencji wody, ograniczanie skutków suszy i zapobieganie erozji glebowej. Wsparcie na ich tworzenie w ramach PROW 2014-2020 zostało uruchomione 1 czerwca br., a nabór potrwa do 1 sierpnia br.

Zadrzewienia śródpolne są miejscem bytowania wielu organizmów, zapewniają bazę pokarmową m.in. dla ptaków i owadów zapylających, wspomagając tym samym utrzymanie równowagi ekologicznej w systemach rolniczych.

Uwzględniając szereg korzyści środowiskowych, przekładających się na poprawę warunków produkcji rolnej, 1 czerwca 2022 r. uruchomione zostało wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020). Nabór będzie trwał do 1 sierpnia 2022 r.

■ Kto może skorzystać?

Wsparcie jest skierowane do:

- rolników (osób fizycznych lub prawnych), którzy są właścicielami lub współwłaścicielami gruntu ornego, na którym jest zakładane zadrzewienie śródpolne;

- jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostek organizacyjnych gmin, powiatów oraz województw.

■ Zasady przyznawania pomocy

Wsparcie na zakładanie zadrzewień śródpolnych ma formę ryczałtu, tj. płatności do hektara założonego zadrzewienia i będzie odbywać się na następujących zasadach:

- stawki na założenie zadrzewień śródpolnych są różne, w zależności od ukształtowania terenu – wyższe dla zadrzewień położonych na stokach o nachyleniu powyżej 12 stopni;
- stawki kształtują się od ok. 10 do 13,6 tys. zł/ha;
- dodatkowo finansowane są koszty zabezpieczenia sadzonek przed zwierzyną;
- zadrzewienia śródpolne założone przez rolników w ramach

PROW 2014-2020 będą mogły być objęte coroczną płatnością na ich pielęgnację i utrzymanie w ramach Planu Strategicznego na lata 2023-2027, w wysokości ok. 2,5 tys. zł/ha/rok, co zapewni realizację długotrwałych celów środowiskowych i korzyści finansowych dla rolnika, tj. rekompensaty za podjęte zobowiązania;

- do gruntów, na których zostało wykonane zadrzewienie śródpolne, rolnikom przysługują również płatności bezpośrednie, zarówno w roku ich założenia, jak i w kolejnych latach.

Wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych w roku 2022 jest przyznawane na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach poddziałania „Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”.

Departament Płatności Bezpośrednich

MRiRW

tel. 22 623 12 34

Zdjęcie: Dariusz.Stock.adobe.com

Aplikacja eDWIN już dostępna!

Dzisiejszy świat opiera się na stałym postępie technologicznym oraz wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań praktycznie we wszystkich dziedzinach życia. Dotyczy to także nowoczesnego rolnictwa. Nowa platforma doradcza eDWIN, która ułatwia codzienną pracę rolników na polu oraz przyczynia się do poprawy jakości produkowanej żywności, została udostępniona bezpłatnie 3 czerwca br.

Dzięki platformie eDWIN rolnicy szybko otrzymują ostrzeżenia m.in. o szkodnikach, zagrożeniach na polu lub załamaniach pogody. Platforma została stworzona dzięki wspólnym pracom jednostek doradztwa rolniczego oraz jednostek naukowych. Jej oficjalna prezentacja miała miejsce podczas Krajowych Dni Pola Poświętne 2022.

Pomysłodawcą utworzenia platformy eDWIN był Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. W pracach nad nią uczestniczyły również wszystkie pozostałe wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego w Polsce, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz Poznańskie Cen-

trum Superkomputerowo-Sieciowe i Instytut Ochrony Roślin – Państwowemu Instytut Badawczy.

■ Usługi aplikacji eDWIN

Platforma doradcza eDWIN to cztery elektroniczne usługi, z których najważniejsza to „Wirtualne gospodarstwo”. Usługa ta umożliwia pozyskiwanie, gromadzenie i udostępnianie informacji o wystąpieniu na danym obszarze agrofagów. W ramach tej usługi rolnicy mogą ewidencjonować swoją pracę oraz układać plany ochrony roślin. Ponadto aplikacja dostarcza powiadomienia dotyczące ewentualnych zagrożeń na polu oraz ułatwia kontakt z doradcą rolniczym.

– „Wirtualne gospodarstwo” jest również wsparciem dla rolników w zakresie podejmowania decyzji o ilości oraz terminie stosowania środków ochrony roślin. Wprowadzenie tej funkcjonalności w eDWIN wpisuje się w unijną politykę Europejskiego Zielonego Ładu, przyczyniając się do zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska i żywności nadmiernie stosowanymi środkami do zwalczania chorób i szkodników – tłumaczy Jacek Sommerfeld, dyrektor Wielkopolskiego ODR.

Druga usługa, która jednocześnie jest ściśle powiązana z „Wirtualnym gospodarstwem”, to „Udostępnianie danych meteorologicznych”. Dzięki niej rolnicy mają dostęp do danych z około 600 stacji meteorologicznych w całej Polsce, które zbierają informacje o aktualnym stanie pogody. Każda stacja na bieżąco monitoruje m.in. temperaturę, wilgotność powietrza, sumę i intensywność opadów deszczu, ciśnienie atmosferyczne oraz prędkość i kierunek wiatru.

Nowa platforma doradcza eDWIN, ułatwia codzienną pracę rolników na polu oraz przyczynia się do poprawy jakości produkowanej żywności

Dane ze stacji meteorologicznych pozwalają doradcy rolniczemu na przygotowanie sprecyzowanego pod daną uprawę komentarza agrometeorologicznego, dzięki któremu rolnik może podjąć decyzję np. o terminie wysiewu konkretnej rośliny.

Pozostałe dwie usługi, które będą dostępne w platformie eDWIN, to „Śledzenie pochodzenia produktów” oraz „Raportowanie zagrożeń”. Zostaną one udostępni-

one użytkownikom w sierpniu tego roku. Z usługi „Śledzenie pochodzenia produktów” będą mogli korzystać zarówno rolnicy, jak i konsumenci, czyli w praktyce każdy z nas. Pozwoli ona producentom na wprowadzenie do rejestru informacji o pochodzeniu produktu, z którymi mogą zapoznać się konsumenci. Usługa „Raportowanie zagrożeń” będzie przeznaczona dla instytucji odpowiedzialnych za ochronę roślin oraz instytucji

naukowych. Dzięki niej możliwe będzie generowanie raportów z systemu monitoringu zagrożeń chorobami i szkodnikami w rolnictwie czy ogrodnictwie.

■ O projekcie

Platforma doradcza eDWIN powstała w ramach projektu *Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin*. Prace trwały od czerwca 2019 r. i dzięki zaangażowaniu wszystkich wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego jej wprowadzenie i upowszechnienie będzie możliwe w całym kraju, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju cyfryzacji polskiego rolnictwa. Całkowita wartość projektu wynosiła aż 20 902 508,02 zł, z czego ze środków europejskich pochodziło 17 689 792,53 zł, zaś resztę stanowiły środki z budżetu państwa. We wrześniu 2021 r., podczas VI Forum Inteligentnego Rozwoju w Toruniu, projekt eDWIN został nagrodzony Polską Nagrodą Inteligentnego Rozwoju w kategorii *Innowacyjna digitalizacja i udostępnianie danych*.

Platforma jest całkowicie darmowa i dostępna dla wszystkich rolników oraz innych zainteresowanych poprzez stronę internetową oraz jako aplikacja na urządzenia mobilne. Szczegółowe informacje o platformie eDWIN dostępne są na stronie internetowej www.edwin.gov.pl.

Opracowano we współpracy z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

Departament Strategii i Rozwoju
MRiRW
tel. 22 623 21 20

Zdjęcia: archiwum MRiRW, Scharfsinn86-,
Tinnakorn.Stock.adobe.com

BIULETYN INFORMACYJNY 6/2022

Dzięki usłudze „Udostępnianie danych meteorologicznych” rolnicy mają dostęp do danych z około 600 stacji meteorologicznych w całej Polsce, na bieżąco monitorujących m.in. temperaturę, wilgotność powietrza, sumę i intensywność opadów deszczu, ciśnienie atmosferyczne oraz prędkość i kierunek wiatru

Różeńiec górski

– uprawa i właściwości

Różeńiec górski jest rośliną leczniczą o długiej tradycji stosowania w medycynie azjatyckiej i krajów skandynawskich. Jego młode liście i łodygi mają też zastosowanie kulinarne. Ze względu na rosnące zapotrzebowanie na surowiec zielarski w wielu krajach prowadzone są uprawy różeńca górskiego.

Różeńiec górski (*Rhodiola rosea* L.) to wieloletnia roślina zielna należąca do rodziny *gruboszowatych* Crassulaceae. Różeńiec górski jest gatunkiem arktyczno-alpejskim o szerokim zasięgu występowania obejmującym Europę, Azję i Amerykę Północną. Spotkać go można w strefie tundry i na obszarach górskich, od Europy Zachodniej po Syberię, Mongolię i Daleki Wschód. Rośnie na wilgotnych skałach i piargach, wzdłuż potoków i na subalpejskich łąkach. Największe zasoby tego gatunku stwierdzono w górach Ałtaj i Sajach.

W Polsce występuje na terenie parków narodowych w Tatrach i na Babiej Górze oraz na pojedynczych stanowiskach w Karkonoszach i Bieszczadach. W warunkach naturalnych rośnie bardzo powoli, zakwita po kilkunastu latach i jest gatunkiem długowiecznym.

■ Właściwości i zastosowanie

Różeńiec górski zalecano w stanach przemęczenia, rozstroju nerwowego, przy leczeniu niedokrwistości, żółtaczk i bólach żołądka.

Ekstrakty otrzymane z kłączy z korzeniami różeńca wykazują właściwości podobne do żeń-szenia, tj. wspomagają utrzymanie homeostazy organizmu oraz działają stymulująco, podnosząc wydolność fizyczną i umysłową. Wpływają korzystnie na mięsień sercowy, chronią wątrobę przed

Różeńiec jest dobrze przystosowany do warunków klimatyczno-glebowych panujących w naszym kraju

działaniem toksyn oraz działają przeciwutleniająco, immunostymulująco, a nawet przeciwnowotworowo. Preparaty otrzymane na bazie różeńca górskiego zalecane są w stanach wyczerpania, nerwicach oraz niskim ciśnieniu krwi.

■ Uprawa i zbiór surowca

Plantacje różeńca górskiego, choć wciąż jeszcze na stosunkowo niewielką skalę, można spotkać np. w Polsce, Niemczech, Bułgarii, Rumunii, Szwecji i Finlandii oraz Kanadzie.

Różeńiec jest dobrze przystosowany do warunków klimatyczno-glebowych panujących w naszym kraju i może być z powodze-

niem uprawiany zarówno na niżu, jak i na obszarach podgórskich. Preferuje gleby zasobne i wilgotne, lecz dobrze przepuszczalne, bez stagnującej wody. Jest odporny na choroby i mało wymagający w uprawie, wytrzymały na mróz i suszę. W naszych warunkach wykształca dwie, a nawet trzy generacje pędów w jednym sezonie wegetacyjnym i szybko uzyskuje duże przyrosty.

Zbiór surowca przeprowadza się po trzecim roku uprawy, jesienią lub ewentualnie wczesną wiosną. Największą masę organów podziemnych uzyskuje zwykle w piątym roku, jednak już w kolejnym sezonie wegetacyjnym obserwowane są objawy starzenia się roślin i stopniowego rozpadu kłączy na mniejsze fragmenty oraz spadek plonu. Po zbiorze części podziemnej należy dokładnie oczyścić, pociąć na drobniejsze kawałki i wysuszyć w podwyższonej temperaturze (45°C lub nawet 70-80°C). Uzyskiwane plony suchej masy surowca wahają się w granicach 0,5-1,2 t/ha.

Plantacje różeńca górskiego można zakładać zarówno z nasion, jak i sadzonek kłączowych. Różeńiec wymaga umiarkowanego nawożenia mineralnego azotem (50-75 kg N/ha), fosforem (50-75 kg P₂O₅/ha) i potasem (75-150 kg K₂O/ha).

Instytut Włókien Naturalnych
i Roślin Zielarskich –
Państwowy Instytut Badawczy
tel. 61 845 58 65

Departament Hodowli i Ochrony Roślin
MRiRW
tel. 22 623 21 51

Zdjęcie: Elżbieta Bilińska

Wzrost eksportu i importu żywności

Dane wstępne z I kwartału 2022 r.

Saldo w obrotach Polski artykułami rolno-spożywczymi było dodatnie. Wartość eksportu była o 17 proc. większa niż rok wcześniej. Najwięcej towarów rolno-spożywczych ponownie sprzedano do Niemiec, stamtąd też pochodziło najwięcej towarów importowanych. Wojna w Ukrainie spowodowała ograniczenia: sprzedaży do państw z sankcjami i importu z państw zaangażowanych w wojnę. Globalny wzrost cen surowców energetycznych spowodował wzrost ogólnej wartości importu do Polski o ponad 30 proc.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w I kwartale 2022 r. wartość polskiego eksportu ogółem wyniosła 79,5 mld EUR i była o 17 proc. wyższa niż rok wcześniej. Udział eksportu towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 12,8 proc. Dla porównania, w okresie styczeń – marzec 2021 r. był to poziom 12,9 proc.

Natomiast w tym samym czasie wartość polskiego importu ogółem wyniosła 86,2 mld EUR, co oznaczało wzrost o 31 proc. w porównaniu do I kwartału 2021 r. Udział artykułów rolno-spożywczych w wartości całego polskiego importu stanowił 8,3 proc., zaś rok wcześniej wynosił 9 proc.

Saldo obrotów w całym polskim handlu zagranicznym było ujemne i wyniosło 6,6 mld EUR (w I kwartale 2021 r. było dodatnie – 2,3 mld EUR).

■ Wpływ wojny w Ukrainie

Analizując dane handlu zagranicznego za I kwartał br., należy zwrócić szczególną uwagę na bardzo duży wpływ wojny w Ukrainie na handel międzynarodowy. Sankcje nałożo-

w ich eksporcie. W szczególności dotyczy to Ukrainy, gdzie rosyjska blokada portów morskich uniemożliwia eksport zbóż.

Wojna w Ukrainie spowodowała niepewność co do dalszej wymiany handlowej. Aktualnie trudno jest przewidzieć, jaki w kolejnych miesiącach będzie wpływ wojny, problemów w transporcie oraz nakładanych sankcji na bezpośrednią

W I kwartale 2022 r. nastąpił wzrost wartości eksportu mięsa drobiowego i wołowiny

na Federację Rosyjską oraz Białoruś m.in. przez Unię Europejską oraz USA istotnie ograniczyły sprzedaż do tych państw. Pojawiły się również ograniczenia w imporcie towarów z państw zaangażowanych w wojnę. W największym stopniu dotyczyło to surowców energetycznych (ropy, gazu, węgla), których Federacja Rosyjska jest znaczącym eksporterem. Poza tym zarówno Federacja Rosyjska, jak i Ukraina są głównymi eksporterami zbóż oraz olejów roślinnych, a wojna spowodowała silne ograniczenia

wymianę handlową z Ukrainą, Rosją i Białorusią.

Globalny wzrost cen towarów, w szczególności surowców energetycznych, miał bardzo duży wpływ na wzrost ogólnej wartości importu (o ponad 30 proc.) do Polski, co z kolei spowodowało wzrost ujemnego bilansu handlowego w polskim handlu zagranicznym.

■ Eksport artykułów rolno-spożywczych

W I kwartale 2022 r. wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych

Znaczącą pozycję pod względem wartości wśród eksportowanych towarów zajmuje pieczywo cukiernicze (herbatniki i wafle)

wyniosła 10,20 mld EUR, co oznaczało wzrost o ponad 16 proc. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. W I kwartale 2021 r. wartość zagranicznej sprzedaży była na poziomie 8,78 mln EUR.

Sprzedaż do państw Unii Europejskiej (UE), bez Wielkiej Brytanii, wzrosła w analizowanym okresie o około 21 proc. – do wartości 7,60 mld EUR. W strukturze eksportu rolno-spożywczego udział państw UE w porównaniu do poprzedniego roku zwiększył się z 71,6 do 74,5 proc.

Od stycznia do marca 2022 r. najczęściej artykułów rolno-spożywczych sprzedano do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii i Francji.

● Wartość eksportu żywności do Niemiec wyniosła 2,57 mld EUR i w porównaniu do analogicznego okresu 2021 r. był to wzrost o ponad 18 proc. (w okresie styczeń – marzec 2021 r. – 2,18 mld EUR). Eksport do Niemiec stanowił 25,2 proc. wartości całego eksportu rolno-spożywczego zrealizowanego w I kwartale 2022 r.

Na rynek niemiecki najczęściej (wartościowo) sprzedano:

- ✓ papierosów (udział 8,1 proc.);
- ✓ mięsa drobiowego (6,8 proc.);
- ✓ kukurydzy (6,1 proc.);

- ✓ ryb wędzonych (głównie łosoś – 6,1 proc.);
- ✓ karmy dla zwierząt, głównie dla psów i kotów (5,7 proc.);
- ✓ czekolady i wyrobów zawierających kakao (5,2 proc.);
- ✓ chleba, pieczywa cukierniczego oraz ciastek w tym m.in. herbatników i wafli (4,7 proc.);
- ✓ surowego mleka i śmietany (3,5 proc.);
- ✓ mięsa wołowego (3,2 proc.).

Wzrost wartości sprzedaży do Niemiec, odnotowano w przypadku:

- ✓ ziarna kukurydzy – ponad 2,5-krotny;
- ✓ pszenicy – o 83 proc.;
- ✓ czekolady i wyrobów zawierają-

cych kakao – o 58 proc.;

- ✓ karmy dla zwierząt – o 53 proc.;
- ✓ mięsa drobiowego – o 47 proc.

Natomiast o 24 proc. spadła wartość sprzedaży mięsa wieprzowego.

● Na drugim miejscu wśród odbiorców polskich produktów rolno-spożywczych znalazła się Wielka Brytania (która już nie jest członkiem UE). W I kwartale 2022 r. sprzedano na ten rynek towary o wartości 836 mln EUR, tj. o 32 proc. więcej niż przed rokiem (w okresie styczeń – marzec 2021 r. – 636 mln EUR), zaś udział tego państwa w całym eksporcie rolno-spożywczym wyniósł 8,2 proc.

Wielka Brytania była odbiorcą głównie:

- ✓ mięsa drobiowego (udział 15 proc.);
- ✓ przetworzonego i konserwowanego mięsa (12,9 proc.);
- ✓ czekolady i wyrobów zawierających kakao (9,3 proc.);
- ✓ chleba, pieczywa cukierniczego oraz ciastek, w tym głównie herbatników i wafli (6,8 proc.);
- ✓ papierosów (4,4 proc.).

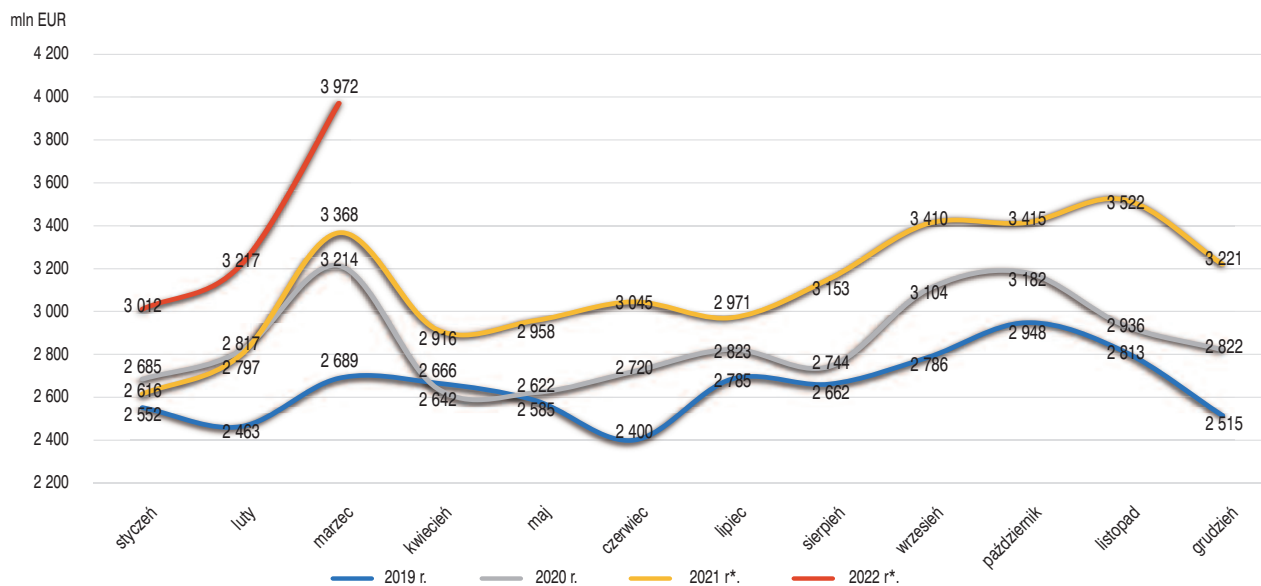
W okresie styczeń – marzec 2022 r. odnotowano wzrost sprzedaży na rynek brytyjski m.in.:

- ✓ papierosów – blisko 3-krotny (z 11,8 do 36,9 mln EUR);
- ✓ mięsa drobiowego – 2-krotny;

O 65 proc. wzrosła wartość zagranicznej sprzedaży zągęszczonego mleka i śmietany – głównie w proszku

Eksport towarów rolno-spożywczych 2019 – marzec 2022 r.*

* – dane wstępne

✓ soków owocowych (głównie soku jabłkowego).

Nastąpił wzrost wartości eksportu mięsa wołowego o 44 proc., zaś karmy dla zwierząt o 36 proc. Natomiast w I kwartale br. o 35 proc. spadła wartość sprzedaży kukurydzy do Wielkiej Brytanii.

● Trzecią pozycję wśród głównych eksporterów zajęła Holandia, gdzie sprzedano towary o wartości 668 mln EUR. Oznaczało to w porównaniu do poprzedniego roku wzrost o ok. 34 proc. (w okresie styczeń – marzec 2021 r. – 500 mln EUR) i udział w eksporcie na poziomie 6,6 proc.

Na rynek holenderski sprzedawano najczęściej:

- ✓ mięso drobiowe (udział 13 proc.);
- ✓ papierosy (7,7 proc.);
- ✓ kukurydzę (5,7 proc.);
- ✓ soki owocowe, głównie sok jabłkowy (4,2 proc.);
- ✓ mięso wołowe (3,9 proc.).

Wzrost wartości eksportu odnotowano w przypadku: mleka i śmietany w proszku (z 4,6 do 19,2 mln EUR, tj. 4-krotny), serwatki (o 67 proc.), mięsa drobiowego (o 37 proc.) oraz mięsa wołowego (o 34 proc.).

Spadek eksportu obserwowano m.in. w przypadku: piwa (o 18 proc.) oraz mięsa wieprzowego (o 9 proc.).

● Na czwartym miejscu wśród największych odbiorców polskich towarów rolno-spożywczych znalazła się Francja. W okresie styczeń – marzec 2022 r. sprzedano tam towary o wartości 650 mln EUR, co oznaczało wzrost o ponad 25 proc. (w okresie styczeń – marzec 2021 r. – 518 mln EUR) i udział w eksporcie na poziomie 6 proc.

W analizowanym okresie do Francji sprzedawano głównie:

- ✓ mięso drobiowe (udział 13,6 proc.);
- ✓ mięso konserwowane lub przetworzone (7,6 proc.);
- ✓ czekoladę oraz wyroby zawierające kakao (6,2 proc.);
- ✓ karmę dla zwierząt (5,4 proc.);
- ✓ wyroby piekarnicze i cukiernicze (5 proc.).

Wzrost wartości sprzedaży miał miejsce w przypadku:

- ✓ alkoholu etylowego – głównie wódki (wzrost ponad 2-krotny);
- ✓ mrożonego mięsa wołowego (wzrost o 64 proc.);
- ✓ mięsa drobiowego (o 36 proc.);

✓ mięsa konserwowanego lub przetworzonego (o 36 proc.).

Spadek wartości eksportu odnotowano w odniesieniu do karmy dla zwierząt (o 20 proc.) oraz filetów rybnych (o 10 proc.).

● Na kolejnych miejscach pod względem wielkości eksportu były: Włochy, gdzie w I kwartale 2022 r. sprzedano towary o łącznej wartości 500 mln EUR, Republika Czeska – 451 mln EUR, Hiszpania – 318 mln EUR, Rumunia – 271 mln EUR oraz Belgia – 264 mln EUR.

Do Włoch sprzedawano najczęściej papierosy i mięso wołowe. Republika Czeska była odbiorcą głównie mięsa drobiowego oraz pieczywa cukierniczego i ciastek (głównie wafli, herbatników). Do Hiszpanii trafiały przede wszystkim takie towary, jak papierosy oraz mięso drobiowe i wołowe. Do Rumunii najczęściej sprzedawano chleba, pieczywa cukierniczego oraz ciastek (głównie wafli, herbatników), karmy dla zwierząt oraz mięsa drobiowego. Natomiast do Belgii sprzedawano głównie papierosy, mięso drobiowe oraz czekoladę i wyroby zawierające kakao.

● Spośród państw spoza UE (po-

za Wielką Brytanią) najwięcej polskich towarów rolno-spożywczych trafiło do Stanów Zjednoczonych Ameryki, osiągając wartość 183 mln EUR. Oznaczało to wzrost o 33 proc. w porównaniu z I kwartałem 2021 r. Kolejnym państwem była Ukraina, gdzie wyeksportowano towary o łącznej wartości 172 mln EUR. W tym przypadku wartość eksportu spadła o 9 proc., co może być spowodowane wojną w tym państwie i ograniczonymi możliwościami handlu. Ponadto ważnymi odbiorcami polskiej żywności spoza UE były również: Rosja (163 mln EUR), wzrost o 11 proc. w porównaniu do okresu styczeń – marzec 2021 r., Arabia Saudyjska (107 mln EUR), spadek o 43 proc. Znaczący eksport odnotowano również do Izraela (81,9 mln EUR), Norwegii (68,8 mln EUR), Chorwacji (65,2 mln EUR), Szwajcarii (60,7 mln EUR) oraz do Algierii (55,8 mln EUR).

● Największy, bo 10-krotny wzrost wartości eksportu w porównaniu z I kwartałem 2021 r., odnotowano w handlu z Nigerią. Sprzedaż towarów do tego państwa osiągnęła poziom 20 mln EUR (w okresie styczeń – marzec 2021 r. było to 1,9 mln EUR), przede wszystkim z po-

wodu znaczącego eksportu zbóż (głównie pszenicy). Z kolei zwiększony eksport tłuszczów zwierzęcych oraz karmy dla zwierząt do Finlandii spowodował wzrost wartości sprzedaży do tego państwa o 52 proc. do poziomu 68 mln EUR.

● Poza wymienionymi państwami odnotowano również istotny wzrost wartości sprzedaży towarów rolno-spożywczych z Polski m.in. do Portugalii (o 46 proc.), Łotwy (o 47 proc.), Japonii (o 44 proc.), Szwajcarii (o 38 proc.), Singapuru (o 37 proc.) oraz do Austrii (o 33 proc.).

● Spadła wartość eksportu towarów rolno-spożywczych m.in. do Maroka (o 71 proc.), Algierii (o 54 proc.), Białorusi (o 53 proc.), Arabii Saudyjskiej (o 43 proc.) oraz Chin (o 36 proc.).

● W pierwszych trzech miesiącach 2022 r. pod względem wartości eksportowano głównie: mięso drobiowe, papierosy, pieczywo cukiernicze oraz ciastka (głównie herbatniki, wafle itp.), czekoladę i przetwory zawierające kakao, karmę dla zwierząt, mięso wołowe, przetworzone i konserwowane mięso, kukurydzę, sery i twarogi, ryby wędzone (głównie łososia), filety rybne i inne mięso rybne, przetwory spożywcze

z mąki, mięso wieprzowe, owoce mrożone, soki owocowe (głównie sok jabłkowy), wody w tym wody mineralne i gazowane oraz mleko i śmietanę zagęszczone (głównie w proszku), tytoń przetworzony oraz przetworzone i konserwowane ryby. Wartość eksportu wymienionych wyżej towarów stanowiła ok. 60 proc. ogólnego wywozu towarów rolno-spożywczych z Polski.

W porównaniu do I kwartału 2021 r. znacząco, bo blisko 2-krotnie, wzrosła wartość eksportu kukurydzy oraz masła. Ponadto wyraźnie wzrosła wartość zagranicznej sprzedaży zagęszczonego mleka i śmietany – głównie w proszku (o 65 proc.), mięsa wołowego (o 46 proc.), mięsa drobiowego (o 39 proc.), soków owocowych (o 38 proc.) oraz świeżego mleka i śmietany (o 29 proc.).

Spadła natomiast wartość eksportu m. in.: pszenicy (o 55 proc.), jabłek i gruszek (o 20 proc.) oraz przetworzonych i konserwowanych ryb (o 20 proc.).

■ Import artykułów rolno-spożywczych

W pierwszym kwartale 2022 r. zostały sprowadzone do Polski artykuły rolno-spożywcze na ogólną kwotę 7,15 mld EUR, co oznaczało wzrost o 21,6 proc. w porównaniu do pierwszego kwartału 2021 r. (5,88 mld EUR).

Z państw UE sprowadzono towary rolno-spożywcze o wartości 4,74 mld EUR, co oznaczało wzrost o 17,7 proc. w stosunku do okresu styczeń – marzec 2021 r. Udział przywozu z państw UE stanowił 66,3 proc. ogólnej wartości importu towarów rolno-spożywczych do Polski, rok wcześniej było to 68,5 proc.

● Żywność importowana do Polski w okresie od stycznia do marca 2022 r. pochodziła głównie z Niemiec, a wartość w okresie

Odnotowano również blisko 2-krotny wzrost wartości eksportu masła

pierwszych trzech miesięcy 2022 r. była na poziomie 1 443 mln EUR. Import z Niemiec w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. wzrósł o 16,3 proc. (w 2021 r. – 1 241 mln EUR) i stanowił 20 proc. importu rolno-spożywczego ogółem.

Najwięcej pod względem wartości sprowadzono z Niemiec:

- ✓ karmy dla zwierząt;
- ✓ czekolady i wyrobów zawierających kakao;
- ✓ mięsa wieprzowego;
- ✓ kawy;
- ✓ przetworów spożywczych z mąki, kasz, mączki (w tym m.in. przetworów spożywczych dla niemowląt);

tość 584 mln EUR, z Hiszpanii – 433 mln EUR, z Włoch – 392 mln EUR, z Norwegii – 301 mln EUR, z Ukrainy – 298 mln EUR, a z Francji – 267 mln EUR.

● Ponadto znaczący udział w imporcie do Polski miały również Dania, Belgia, Republika Czeska, Argentyna, Brazylia oraz Węgry. Import z wszystkich wymienionych wyżej państw stanowił blisko 70 proc. wartości przywozu towarów rolno-spożywczych do Polski w całym 2022 r.

Z Holandii sprowadzono do Polski najwięcej: roślin żywych, kwiatów ciętych oraz mięsa wieprzowego i oleju palmowego, z Hiszpanii: owoców cytrusowych, warzyw

państwa wzrosła prawie 4-krotnie (w porównaniu z I kwartałem 2021 r.), tj. z 13 do 50,8 mln EUR. Większy import oleju rzepakowego i nasion rzepaku wpłynął na ponad 2-krotny wzrost wartości importu rolno-spożywczego z Rumunii do poziomu ok. 89 mln EUR.

Natomiast zwiększony import z Ukrainy oleju sojowego i słonecznikowego oraz kukurydzy wpłynął na wzrost wartości importu z tego państwa o 92 proc.

● Ponadto w I kwartale 2022 r. o 47 proc. wzrosła wartość importu towarów rolno-spożywczych z Włoch oraz z Rosji. Z Włoch importowano do Polski znaczące ilości produktów zawierających tytoń (tj. m.in. wkłady i liquidy do e-papierosów), zaś w przypadku Rosji zwiększył się import ryb (głównie dorszy) i filetów rybnych.

● W okresie styczeń – marzec 2022 r. odnotowano również wzrost wartości importu ze Stanów Zjednoczonych Ameryki o ponad 36 proc. (wzrost z 88 do 119 mln EUR), głównie za sprawą zwiększonych zakupów ryb (głównie łososia) i filetów rybnych (głównie z mintaja).

● O ok. 28 proc. wzrosła z kolei wartość importu z Argentyny z poziomu 142 do 181 mln EUR, na co wpłynął większy niż rok wcześniej import do Polski makuch sojowych.

● Natomiast spadek wartości importu odnotowano m.in. w imporcie z Wybrzeża Kości Słoniowej o 21 proc., tj. do wartości 19 mln EUR, co wynikało ze zmniejszenia importu pasty kakaowej i ziarna kakaowego. W przypadku spadku wartości importu z Mozambiku o 26 proc. głównym powodem takiej sytuacji był mniejszy import tytoniu nieprzetworzonego z tego państwa.

● Pod względem wartości najważniejszymi towarami sprowadzanymi do Polski w I kwartale 2022 r. były: karma dla zwierząt, mięso wieprzo-

W I kwartale br. zwiększony był import oleju rzepakowego i słonecznikowego

- ✓ chleba, pieczywa cukierniczego i ciastek (w tym m.in. pieczywa, herbatników i wafli);
- ✓ serów;
- ✓ oleju palmowego,;
- ✓ tytoniu przetworzonego (w tym tytoniu do palenia);
- ✓ kakaowego masła i tłuszczu;
- ✓ owoców cytrusowych;
- ✓ mleka i śmietany zagęszczonych (głównie w proszku);
- ✓ oleju rzepakowego oraz wyrobów cukierniczych (m. in. żelków, galaretek, cukierków i białej czekolady).
- Import z Holandii osiągnął war-

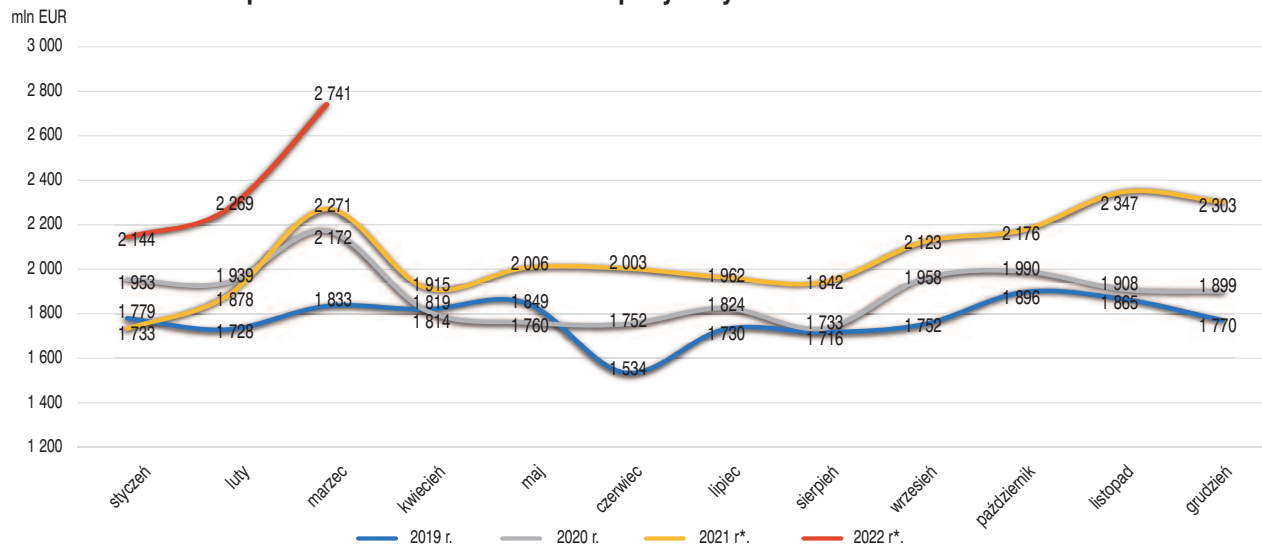
świeżych i schłodzonych oraz mięsa wieprzowego, z Włoch: produkty zawierające tytoń, kawy, wina oraz czekolady i wyrobów zawierających kakao, a z Norwegii ryb świeżych (głównie łososia) i filetów rybnych. Natomiast z Ukrainy na polski rynek trafiało najwięcej oleju sojowego, oleju słonecznikowego oraz kukurydzy, a z Francji kukurydzy, karmy dla zwierząt, oraz czekolady i wyrobów zawierających kakao.

● W I kwartale 2022 r., za sprawą znaczącego importu z Białorusi oleju rzepakowego, wartość importu towarów rolno-spożywczych z tego

Import do Polski towarów rolno-spożywczych 2019 – marzec 2022 r.*

* – dane wstępne

we, makuchy sojowe, ryby świeże, czekolada i wyroby zawierające kakao, filety rybne, kawa, owoce cytrusowe, tytoń nieprzetworzony, chleb oraz pieczywo cukiernicze i ciastka (np. wafle, herbatniki), kukurydza, nasiona rzepaku, pomidory świeże, olej rzepakowy oraz sery. Ponadto w znaczących ilościach importowano również przetwory spożywcze z mąki, ryby mrożone, alkohol etylowy, produkty zawierające tytoń (wkłady i liquidy do e-papierosów), banany oraz olej słonecznikowy. Import wymienionych towarów stanowił ok. 50 proc. całkowitej wartości przywozu towarów rolno-spożywczych do Polski.

Import karmy dla zwierząt pochodził głównie z Niemiec, mięsa wieprzowego z Niemiec, Danii i Belgii, makuchów sojowych z Argentyny i Brazylii, ryb świeżych z Norwegii i ze Szwecji, czekolady i wyrobów zawierających kakao z Niemiec, filetów rybnych z Norwegii, kawy z Niemiec. Natomiast owoce cytrusowe przywożono najczęściej z Hiszpanii, tytoń nieprzetworzony z Brazylii, chleb, pieczywo cukiernicze ciasta i ciastka (m. in. wafle, herbatniki) z Niemiec, kukurydzę z Francji i z Ukrainy, zaś nasiona rzepaku przywożono głównie z Australii i Republiki Czeskiej.

● W stosunku do I kwartału 2021 r. prawie 3-krotny wzrost wartości importu odnotowano w przypadku trzech artykułów: nasion rzepaku (do wartości 123 mln EUR), oleju rzepakowego (118 mln EUR) oraz oleju słonecznikowego (87 mln EUR). Znacząco wzrosła również wartość importu kawy, bo o 57 proc. do wartości 201 mln EUR. Z kolei wartość przywozu oleju sojowego wzrosła o 55 proc., osiągając wartość 68 mln EUR. Wartość importu oleju palmowego wzrosła o 41 proc. do poziomu 80 mln EUR. Ponadto wzrosła wartość importu kwiatów ciętych o 40 proc., kukurydzy o 39 proc., zagęszczonego mleka i śmietany o 33 proc. oraz filetów rybnych o 30 proc.

● Spadła natomiast m.in. wartość importu świń o ok. 21 proc., ryżu o 16 proc., miodu naturalnego o 12 proc., lodów śmietankowych o 11 proc. oraz mięsa wołowego o 6,6 proc.

■ Saldo obrotów handlowych

Saldo w obrotach artykułami rolno-spożywczymi było dodatnie i w I kwartale 2022 r. osiągnęło poziom 3,0 mld EUR. Oznaczało to wzrost o 5,1 proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. (+2,9 mld EUR).

Saldo w obrotach z państwami UE (bez Wielkiej Brytanii) również było dodatnie i wyniosło 2,9 mld EUR. W porównaniu do okresu stycznia – marzec 2021 r. był to wzrost o ponad 26 proc., wówczas wartość ta była na poziomie ok. 2,3 mld EUR.

● Najwyższe, dodatnie saldo w pierwszych trzech miesiącach br. Polska uzyskała w obrotach z następującymi państwami: Niemcami (+1131 mln EUR), Wielką Brytanią (+720 mln EUR), Francją (+383 mln EUR), Republiką Czeską (+221 mln EUR), Rumunią (+182 mln EUR) oraz Węgrami (+124 mln EUR).

● Natomiast zdecydowanie większy import od eksportu a tym samym ujemne saldo, odnotowano m.in. w handlu z: Norwegią (-232 mln EUR), Argentyną (-180 mln EUR), Brazylią (-159 mln EUR), Ukrainą (-126 mln EUR) oraz Hiszpanią (-115 mln EUR).

Opracowano na podstawie danych GUS oraz Ministerstwa Finansów.

Departament Rynków Rolnych

MRiRW

tel. 22 623 18 45

Zdjęcia: Fotolia, Panthermedia, Formaa-

Samuelgarces-, Photocrew-,

Exclusive-Design.Stock.adobe.com

Czterostronne rozmowy

16 maja br. odbyły się czterostronne rozmowy na temat pomocy Ukrainie, w których uczestniczyli: wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk, minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi, sekretarz rolnictwa USA Tom Vilsack oraz komisarz UE ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski.

Gospodarz spotkania – wicepremier Kowalczyk – podziękował za udział w rozmowach i podkreślił ich rolę.

– *Spotkanie ministrów rolnictwa Polski, Ukrainy, USA i unijnego komisarza ds. rolnictwa jest wydarzeniem bezprecedensowym dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego* – stwierdził wicepremier Kowalczyk.

Szef polskiego resortu rolnictwa potępił napaść Rosji na Ukrainę i zwrócił uwagę, że wywołała ona skutki globalne, zakłócając sytuację na rynkach rolnych.

– *Dlatego też główna część naszych rozmów skupiła się na szukaniu sposobów udrażniania szlaków transportowych produktów rolnych z Ukrainy* – poinformował gospodarz spotkania.

Szlaki komunikacyjne, które mogłyby stanowić alternatywę wobec zablokowanych portów mórz Azowskiego i Czarnego, prowadzą przez Polskę i jej porty morskie. Dlatego Polska rekomenduje Ukrainie korzystanie z polskich struktur portowych, które stanowią ważne ogniwa wielu międzynarodowych łańcuchów logistycznych i które mają bardzo dobrą siatkę połączeń żeglugowych obsługiwanych przez wiodących na świecie armatorów. Polskie porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świ-

noujście) są w pełni przygotowane do obsługi ładunków ukraińskich. Mają one charakter uniwersalny i dają możliwość obsługi praktycznie wszystkich typów ładunków.

W czterostronnych rozmowach na temat pomocy Ukrainie uczestniczyli: (od lewej) komisarz UE ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski, sekretarz rolnictwa USA Tom Vilsack, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk, minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi

Jednocześnie polskie porty morskie są zainteresowane współpracą z ukraińskimi partnerami zarówno w zakresie eksportu zboża, jak i importu paliw, a również handlu dowolnymi innymi produktami. Pozostajemy otwarci na współpracę i będziemy wszechstronnie wspierać stronę ukraińską w tej trudnej sytuacji.

Wicepremier Henryk Kowalczyk podkreślił również, że jest w stałym kontakcie z ministrem Mykołą Solskyim.

Sekretarz rolnictwa USA Tom Vilsack wyraził pełne poparcie dla

wicepremiera Kowalczyka w sprawie potępienia agresji Rosji na Ukrainę. Jednocześnie wysoko ocenił Polaków, którzy otworzyli swoje domy dla uchodźców oraz Ukraińców, którzy bardzo dzielnie walczą z agresorem.

Przedstawiciel administracji USA zwrócił uwagę na sytuację światową.

– *Jest wiele krajów na świecie, które uzależnione są od ukraińskich dostaw i musimy znaleźć*

skuteczne rozwiązania tego problemu – stwierdził sekretarz rolnictwa USA Tom Vilsack.

Poinformował jednocześnie, że Departament Stanu rozważa kolejny pakiet pomocy dla Ukrainy i jednocześnie pomocy w pokryciu kosztów pobytu uchodźców.

– *Jako wspólnota międzynarodowa musimy przyczynić się do przeciwdziałania spekulacjom na rynkach rolnych* – dodał sekretarz rolnictwa USA, informując jednocześnie, że jego kraj będzie uczestniczył w odbudowie Ukrainy po zakończeniu działań wojennych.

Minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi podziękował za udzielaną przez Polskę, Stany Zjednoczone i Unię Europejską pomoc i wsparcie w tych trudnych czasach.

– *Najbardziej potrzebujemy możliwości eksportu rolnego, zboża i innych produktów* – podkreślił ukraiński minister.

Dodał jednocześnie, że Polska jest jednym z kluczowych partnerów w zakresie możliwości eksportowych, zwłaszcza w kierunku Unii Europejskiej.

– *Bardzo ważne jest wsparcie udzielane przez Polskę, Stany Zjednoczone i Unię Europejską, bo ta wojna już spowodowała problemy na całym świecie* – stwierdził minister Mykoła Solskyi.

Unijny komisarz ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski zwrócił uwagę, że spotkanie jest kontynu-

acją dialogu, który cały czas trwa.

– *Musimy uniknąć ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywnościowego w wymiarze globalnym* – podkreślił komisarz.

Dodał, że Unia Europejska ma zagwarantowane bezpieczeństwo żywnościowe, ale wiele państw na świecie jest zagrożonych.

– *Ostatni komunikat Komisji Europejskiej dotyczył ustaleń w zakresie utworzenia korytarzy solidarnościowych, udostępniania dla nich sprzętu, logistyki i maksymalnych uproszczeń na granicach przy przesyłaniu produktów* – przypomniał komisarz Janusz Wojciechowski.

Wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk wraz z ministrem polityki rolnej i żywności Mykołą Solskyim oraz sekretarzem rolnictwa Tomem Vilsackiem po południu odwiedzili gospodarstwo rolne prezesa Kra-

jowej Rady Izb Rolniczych Wiktora Szmulewicza.

Jak poinformował właściciel gospodarstwa, jest ono prowadzone od siedmiu pokoleń i obecnie zajmuje powierzchnię 100 ha ziemi własnej i 20 ha ziemi dzierżawionej. Prowadzona jest w nim produkcja zwierzęca – bydło oraz produkcja roślinna – zboża, buraki, rzepak oraz kukurydza słodka.

– *To jest typowe gospodarstwo rodzinne* – podkreślił prezes Szmulewicz zwracając uwagę, że wizyta w jego gospodarstwie to ciekawe doświadczenie zwłaszcza dla amerykańskiego ministra, który jest w Europie po raz pierwszy.

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRiRW
tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Wizyta szefa resortu rolnictwa USA

Wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk 16 maja br. przyjął sekretarza rolnictwa USA Toma Vilsacka. Była to pierwsza od 16 lat wizyta szefa resortu rolnictwa Stanów Zjednoczonych w Polsce.

racz współpracy PL–USA oraz UE–USA, wciąż nie znajduje ostatecznego rozwiązania w postaci możliwości rozpoczęcia eksportu tych produktów z Polski – powie-

Ministrowie omówili najważniejsze sprawy w relacjach dwustronnych w rolnictwie. Wicepremier Kowalczyk zwrócił uwagę, że polska żywność cieszy się dużym uznaniem importerów i konsumentów amerykańskich. Wyraził także oczekiwanie podjęcia przez władze amerykańskie decyzji, która otworzy możliwość eksportu polskich jabłek na tamtejszy rynek.

– *Wszelkie procedury konieczne do otwarcia rynku zostały zakończone w 2017 r. Jednak sprawa, mimo podnoszenia jej na wielu fo-*

Wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk 16 maja br. przyjął sekretarza rolnictwa USA Toma Vilsacka. Była to pierwsza od 16 lat wizyta szefa resortu rolnictwa Stanów Zjednoczonych w Polsce

dział wicepremier Kowalczyk.

Spotkanie posłużyło również wymianie poglądów na temat wpływu wojny w Ukrainie na sytuację w rolnictwie na świecie.

– *Rosyjska agresja zablokowała ukraińskie porty, przez które Ukraina eksportowała m.in. zboża i oleje roślinne. Inwazja Rosji na Ukrainę stanowi realne zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego oraz stabilności łańcuchów dostaw na świecie* – zauważył wicepremier Kowalczyk.

■ Bezpieczeństwo żywnościowe

Ministrowie dyskutowali o sposobach zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i uniknięcia niedoborów żywności w krajach zależnych od importu z Ukrainy. Wiele miejsca poświęcili możliwościom udroźnienia szlaków transportowych dla ukraińskich towarów rolnych oraz pomocy udzielanej Ukrainie przez Polskę i USA.

USA to jeden z najważniejszych polskich partnerów, jeżeli chodzi o wymianę handlową w sektorze

rolno-spożywczym. Polski eksport rolno-spożywczy na rynek amerykański w 2021 r. osiągnął poziom 725,3 mln USD (w 2020 r. – 612,1 mln USD). W 2021 r. USA zajęły pozycję lidera, jeżeli chodzi o import polskiej wieprzowiny (w 2020 r. były na trzeciej pozycji, po Czechach i Słowacji).

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRiRW

tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Spotkanie polsko-ukraińskie

W drugiej połowie maja br. na zaproszenie wicepremiera, ministra rolnictwa i rozwoju wsi Henryka Kowalczyka przebywał w Warszawie minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi. Szefowie resortów rolnictwa Polski i Ukrainy spotkali się osobiście, aby kontynuować rozmowy w sprawie możliwości wsparcia ukraińskiego rolnictwa w obliczu rosyjskiej agresji, a także omówić warunki wzajemnej wymiany handlowej towarami rolno-spożywczymi.

Wicepremier Kowalczyk zapewnił swojego rozmówcę, że zarówno Polska, jak i szeroka społeczność międzynarodowa solidaryzują się z Ukrainą w trudnym czasie wojny oraz zadeklarował kontynuację działań pomocowych z naszej strony.

■ Działania dla bezpieczeństwa żywnościowego

Ministrowie omówili kwestię przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa żywnościowego w związku wojną w Ukrainie. W tym kontekście podkreślono duże znaczenie udroźnienia szlaków transportowych dla ukraińskich towarów. Wicepremier Kowalczyk poinformował ministra

Solskiego o wprowadzonych i planowanych ułatwieniach w przewozie i kontroli granicznej towarów

rolno-spożywczych z Ukrainy.

Minister Solskyi przedstawił sytuację na rynkach rolnych Ukrainy, w tym głównie zbóż, i zaapelował o dalsze wspólne działania w celu przyspieszenia odpraw towarów na przejściach granicznych. Podziękował też za dotychczasową ścisłą współpracę w dziedzinie rolnictwa, okazywaną z polskiej strony pomoc oraz przyjęte i planowane rozwiązania wspierające ukraiński sektor rolno-spożywczy w tym trudnym okresie.

W drugiej połowie maja br. na zaproszenie wicepremiera, ministra rolnictwa i rozwoju wsi Henryka Kowalczyka przebywał w Warszawie minister polityki rolnej i żywności Ukrainy Mykoła Solskyi. W czasie spotkania ministrowie podpisali Wspólne Oświadczenie dotyczące zacieśnienia współpracy w sektorze rolnym

■ Współpraca polsko-ukraińska

Na zakończenie spotkania szefowie rolnictwa obu krajów podpisali Wspólne Oświadczenie dotyczące zacieśniania współpracy w sektorze rolnym. W dokumencie jest zawarta m.in. deklaracja strony ukraińskiej uznania regionalizacji Polski wobec ASF do końca czerwca 2022 r.

Ukraina jest ważnym odbiorcą

polskich towarów rolno-spożywczych, ale jeszcze większym dostawcą tych towarów na rynek polski (w 2021 r. import wyniósł 930,4 mln euro – o 7 proc. więcej wobec 2020 r.). W 2021 r. saldo dla Polski było ujemne i wyniosło 119,1 mln euro. W eksporcie dominowały: sery i twarogi (97,2 mln euro – 12 proc. polskiego eksportu rolnego do Ukrainy),

produkty używane do karmienia zwierząt, czekolada i przetwory zawierające kakao, kawa oraz przetwory spożywcze gdzie indziej niewymienione z grupy CN 2106.

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRiRW

tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Posiedzenie AGRIFISH

Sekretarz stanu w MRiRW Ryszard Bartosik 24 maja 2022 r. uczestniczył w posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (AGRIFISH) w Brukseli. Najważniejszymi tematami posiedzenia były sytuacja na rynkach rolnych w kontekście trwającej wojny, kwestia transportu produktów rolnych z Ukrainy oraz 12 Konferencja Ministerialna WTO.

Ministrowie zatwierdzili również konkluzje Rady w sprawie wysoce zjadliwej grypy ptaków.

■ Sytuacja na rynkach rolnych

W punkcie dotyczącym sytuacji na rynkach rolnych, w szczególności po inwazji Rosji na Ukrainę, ministrowie wysłuchali informacji Komisji Europejskiej (KE) na temat czynników wpływających na główne rynki rolne w UE, warunkujących bieżącą i przyszłą sytuację rynkową. Są to:

- wysokie koszty produkcji;
- rosnąca inflacja, w tym 9-procentowy wzrost cen żywności w UE;
- bezpieczeństwo żywnościowe w najbardziej zależnych od importu regionach świata i tym samym możliwe zagrożenie dla stabilności na świecie;
- nieprzewidywalność Rosji w obszarze eksportu gazu, nawozów i zbóż;

- możliwy wpływ niekorzystnej pogody na zapowiadające się dołąd bardzo dobrze żniwa.

Odnosząc się do sytuacji na poszczególnych rynkach, KE stwierdziła, że największe trudności odczuwa sektor produkcji zwierzęcej z uwagi na wysokie koszty produkcji i problemy z opłacalnością. Wysokie koszty, zwłaszcza energii, są także znaczącym problemem dla sektora owoców i warzyw, gdzie sytuację dodatkowo pogarszają ograniczenia eksportu.

W dyskusji delegacje potwierdziły, że aktualnie największym problemem są wysokie ceny środków produkcji, szczególnie nawozów i pasz. Powoduje to znaczące obciążenia, zwłaszcza w produkcji zwierzęcej. Zaznaczano, że z tego względu marże producentów są niskie lub wręcz pozostają poniżej granicy opłacalności, mimo wzrostu cen produktów rolnych. Wśród

propozycji poprawy sytuacji w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego wymieniono wprowadzenie rocznej derogacji od GAEC 7 w zakresie zmianowania, wydłużenie obecnej derogacji dotyczącej zazielenienia, a także czasowe przeznaczenie użytków zielonych pod uprawę.

Prezentując stanowisko Polski, minister Bartosik poinformował, że wojna w Ukrainie nadal przyczynia się do silnego wzrostu cen zarówno środków do produkcji, jak i produktów rolnych.

– *Od kwietnia bieżącego roku w Polsce wzrosły ceny zbóż, bydła, drobiu, części owoców i warzyw, a przede wszystkim rzepaku. Na rynku pasz także odnotowano dalszy wzrost cen. Ceny produktów mleczarskich pozostawały w miarę stabilne. Spadły natomiast ceny trzody chlewnej i jaj spożywczych. Wzrost cen nawozów wpływa negatywnie na opłacalność produkcji rolnej. W całym łańcuchu dostaw utrzymują się obawy o dostępność do źródeł energii, a także możliwość odzwierciedlenia rosnących kosztów, głównie cen surowców rolnych i energii, w cenach sprzedaży* – powiedział minister Bartosik.

■ Korytarze solidarnościowe dla Ukrainy

KE przedstawiła ponadto Komunikat na temat korytarzy solidarnościowych dla Ukrainy. Podkreśliła, że ma on na celu ułatwienie wywozu produktów rolnych z Ukrainy i handlu dwustronnego. Komunikat identyfikuje przeszkody i bariery, nie tylko w obszarze transportu i logistyki, lecz także wynikające np. z obciążeń administra-

związane z wojną w Ukrainie, wskazuje także, jak ważne jest dążenie do samowystarczalności żywnościowej Unii Europejskiej i ograniczenia zależności od importu żywności w kontekście realizowania celów Europejskiego Zielonego Ładu – podkreślił minister Bartosik.

Polska poinformowała również o ustaleniach z zorganizowanego 16 maja br. spotkania wielo-

ły wzmocnione poprzez agresję Rosji w Ukrainie i powstały kryzys żywnościowy.

W ramach negocjacji ofensywne kwestie UE pozostały niezmiennie – są to:

- eliminowanie naruszającego otwarty handel wsparcia wewnętrznego;
- poprawa przejrzystości;
- restrykcje eksportowe.

Dla UE ważne jest odniesienie się do agresji rosyjskiej na Ukrainę i jej wpływu na bezpieczeństwo żywnościowe. KE zapewniła, że będzie na bieżąco informować państwa członkowskie i konsultować się z nimi w trakcie konferencji.

Delegacje generalnie poparły podejście KE do negocjacji. Podkreślano znaczenie uzyskania jakichkolwiek efektów, aby rozwiązać kryzys i zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe. Wskazywano również na potrzebę wyłączenia międzynarodowej pomocy żywnościowej z restrykcji eksportowych, a także na konieczność

Najważniejszymi tematami majowego posiedzenia AGRIFISH były sytuacja na rynkach rolnych w kontekście trwającej wojny oraz kwestia transportu produktów rolnych z Ukrainy

cyjnych i niedostatecznych możliwości przechowalniczych. Zawiera listę konkretnych działań w krótkim, średnim i długim okresie, takich jak ułatwienia procedur, poprawa możliwości transportowych, a także infrastruktury przechowalniczej oraz spójności sieci transportowej.

Ministrowie generalnie z zadowoleniem przyjęli komunikat KE dotyczący korytarzy solidarnościowych, deklarując zaangażowanie w ułatwienie eksportu z Ukrainy. Zwracano uwagę na rolę UE w zapewnieniu globalnego bezpieczeństwa żywnościowego.

– *Zagrożenie dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego,*

stronnego z udziałem wicepremiera, ministra rolnictwa i rozwoju wsi Polski, ministra rolnictwa Ukrainy, sekretarza ds. rolnictwa USA oraz komisarza UE ds. rolnictwa. W odpowiedzi KE pogratulowała Polsce podpisania porozumienia z Ukrainą w zakresie ułatwień eksportowych.

■ 12 Konferencja Ministerialna WTO

W punkcie dotyczącym 12 Konferencji Ministerialnej (12-15 czerwca br., Genewa) KE poinformowała, że wyniki trwających negocjacji we wszystkich obszarach pozostają niepewne, szczególnie w obszarze rolnictwa. Trudności zosta-

poprawy przejrzystości i ograniczenia barier handlowych.

Prezentując stanowisko Polski, minister Bartosik podkreślił, że ważnym elementem negocjacji powinno być omówienie wpływu agresji Rosji na Ukrainę i poszukiwanie rozwiązań mogących w krótkim czasie przyczynić się do stabilizacji na rynkach. W tym kontekście rozmowy powinny obejmować kwestie restrykcji eksportowych, konkurencji w eksporcie i respektowania reguł WTO.

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRiRW
tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: UE

Wizyta przewodniczącego Senatu Rumunii

11 maja 2022 r. wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk przyjął – w imieniu premiera Mateusza Morawieckiego – przewodniczącego Senatu Rumunii Florina-Vasile Cîtu.

Rozmowy dotyczyły perspektyw współpracy polsko-rumuńskiej w aktualnej sytuacji międzynarodowej związanej z agresją Rosji na Ukrainę. Dyskutowano również o potrzebie zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Europie i na świecie.

Wicepremier Kowalczyk i przewodniczący Cîtu podkreślili znaczenie strategicznego partnerstwa między Polską a Rumunią, które w czasie wojny w Ukrainie nabiera wyjątkowego znaczenia. Wyrazili solidarność z narodem ukraińskim, potrzebę kompleksowego wsparcia Ukrainy i zatrzymania zbrodni wojennych popełnianych przez rosyjskich żołnierzy.

Wicepremier Kowalczyk i przewodniczący Cîtu podkreślili także znaczenie wspólnego głosu państw Europy Środkowo-Wschodniej w kluczowych kwestiach podejmowanych na forum Unii Europejskiej, także w kwestii rozszerzenia UE i NATO, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa w Europie.

Wicepremier Henryk Kowalczyk wskazał na trudną sytuację na rynkach rolnych, wynikającą ze wzrostu cen energii, paliw i nawozów oraz inwazji Rosji na Ukrainę. Poinformował o działaniach władz Polski usprawniających i przyspieszających tranzyt ukraińskich towarów rolno-spożywczych.

Strona rumuńska była zainteresowana dyskusją na temat sukcesów Polski w zakresie eksportu produktów

rolno-spożywczych i rozwoju obszarów wiejskich.

Rumunia jest importerem netto produktów rolno-spożywczych, a Polska jest ich głównym dostawcą. W Rumunii funkcjonuje mit, że to dzięki dotacjom i subwencjom polski eksport rolno-spożywczy jest na tak wysokim poziomie.

Wicepremier Kowalczyk wskazał na potencjał polskiego przetwórstwa rolno-spożywczego i znaczenie środków z II filara Wspólnej Polityki Rolnej. Poziom dopłat bezpośrednich, które Polska otrzymuje z UE, jest niższy niż

mleczarskiego, mięsnego oraz owoców i warzyw.

Przedstawiciele Rumunii zauważyli także, że odchodzenie od gospodarki opartej na energii węglowej jest koniecznością w obliczu zagrożeń płynących ze strony m.in. klimatu, jednak niższy poziom rozwoju niektórych państw sprawia, że jest to dla nich trudniejsze niż dla rozwiniętych krajów starej UE, np. Niemiec. Dlatego też prędkość transformacji powinna być w tym przypadku inna, dostosowana do stopnia rozwoju poszczególnych krajów.

Rozmowy ministra rolnictwa i rozwoju wsi Henryka Kowalczyka z przewodniczącym Senatu Rumunii Florinem-Vasile Cîtu dotyczyły perspektyw współpracy polsko-rumuńskiej w aktualnej sytuacji międzynarodowej związanej z agresją Rosji na Ukrainę

w niektórych państwach członkowskich UE, zwłaszcza w tzw. starej UE. Potencjał polskiego eksportu Polska osiągnęła dzięki inwestycjom w przetwórstwo rolno-spożywcze oraz środkom z WPR, głównie z II filara, przeznaczonym na rozwój nowoczesnego przetwórstwa oraz rozwój obszarów wiejskich. Polski eksport rolno-spożywczy w bardzo małym stopniu dotyczy surowców i obejmuje głównie towary przetworzone, w tym z sektora

Polska zdecydowanie popiera zastosowanie różnych prędkości w odchodzeniu od węgla. Być może wojna w Ukrainie i jej skutki (np. rezygnacja z dostaw rosyjskiego gazu) będą dobrą okazją do ponownego przedyskutowania tej kwestii na forum UE.

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRiRW
tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: archiwum MRiRW

FAO dla Europy

Od 10 do 13 maja br. w Łodzi trwała 33. Sesja Konferencji Regionalnej FAO dla Europy. Wzięli w niej udział wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk, sekretarz stanu Ryszard Bartosik oraz podsekretarz stanu Krzysztof Cieciora. Z inicjatywy grupy państw członkowskich FAO, w tym UE, do agendy Konferencji został włączony punkt nt. agresji rosyjskiej na Ukrainę.

Tematami wiodącymi tej Sesji były: *Droga do przekształconych systemów żywnościowych w Europie i Azji Środkowej – regionalne działania w celu wdrożenia Ram Strategicznych FAO 2022-2031 oraz Zrównoważone łańcuchy żywnościowe dla żywienia, praktyczne podejście do przekształcenia systemów żywnościowych w kierunku zdrowego odżywiania w Europie i Azji Środkowej.*

na rzecz poprawy bezpieczeństwa żywnościowego na świecie oraz wsparcia rolników, konsumentów oraz uchodźców.

■ Transformacja systemów żywnościowych

Polska zaprezentowała priorytety uwzględnione w polskim Planie Strategicznym, tj. przede wszystkim wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

Polska jest zaangażowana w realizację ram strategicznych FAO 2022-2031, zakładających osiągnięcie bardziej efektywnych, inkluzywnych, odpornych i zrównoważonych systemów żywnościowych. Realizujemy działania służące walce z ubóstwem, głodem i nierównościami.

■ Zrównoważone łańcuchy żywnościowe

Podczas dyskusji Polska zaprezentowała krajowe działania zmierzające do transformacji systemów żywnościowych, dotyczące m.in. zdrowia publicznego i pomocy żywnościowej. Podkreśliła znaczenie krótkich łańcuchów dostaw i organizacji producentów w osiąganiu większej efektywności. Zaprezentowaliśmy również: założenia *Programu dla szkół*, opracowanie i aktualizację założeń zdrowego żywienia oraz wytycznych dotyczących żywienia w szkołach i przedszkolach, a także poinformowaliśmy o utworzeniu Narodowego Centrum Edukacji Żywniowej i przedstawiliśmy założenia kampanii edukacyjnych dotyczących zdrowego odżywiania.

W Sesji wzięło udział ponad dwustu delegatów, w tym 9 ministrów i 8 wiceministrów. Delegaci reprezentowali 52 państwa członkowskie regionu Europy i Azji Środkowej. Ponadto w Sesji wzięli udział obserwatorzy z państw innych regionów oraz przedstawiciele: agend ONZ, organizacji międzyrządowych i pozarządowych, a także społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego i środowiska naukowego.

Podczas dyskusji w trakcie 33. Sesji Konferencji Regionalnej FAO dla Europy Polska zaprezentowała krajowe działania zmierzające do transformacji systemów żywnościowych, dotyczące m.in. zdrowia publicznego i pomocy żywnościowej

■ Skutki wojny w Ukrainie

Podczas dyskusji na ten temat Polska podkreśliła, że negatywne konsekwencje rosyjskiej agresji stanowią kolejne po pandemii COVID-19 wyzwanie dla realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Stwarzają zagrożenia dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego i stabilności politycznej na świecie. Polska podkreśliła też potrzebę determinacji w działaniach

na rzecz zrównoważonych metod gospodarowania, przyjaznych klimatowi i środowisku, ochronę zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba i powietrze, wsparcie produkcji i wykorzystania zrównoważonej energii, wsparcie rozwoju innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także upowszechnianie rozwiązań naukowych i innowacyjnych, w tym cyfrowych.

Departament Współpracy
Międzynarodowej MRIRW
tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: archiwum MRIRW

Głos młodych jest ważny

Na mocy Zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi została powołana Rada Młodych Rolników, która będzie organem pomocniczym Ministra. 24 maja br. odbyło się jej pierwsze posiedzenie.

– *Głos młodych jest ważny i powinien liczyć się w rolnictwie. Ich punkt widzenia jest zupełnie inny i bardzo potrzebny, szczególnie przy projektowaniu polityki rolnej na przyszłość* – podkreślił podczas uroczystości powoływania Rady wicepremier Henryk Kowalczyk.

■ Zadania Rady Młodych Rolników

Zadaniem Rady, jako organu pomocniczego Ministra, będzie konsultowanie strategicznych i programowych dokumentów związanych z polityką rolną, a także inicjowanie nowych rozwiązań systemowych, które pomogą polskiemu rolnictwu sprostać wymogom cyfrowej rzeczywistości. W obszarze działania Rady znajdzie się także implementacja nowoczesnych technologii, co przyczyni się do uatrakcyjnienia polskiej wsi

jako miejsca do pracy i życia młodych aktywnych, chcących się rozwijać ludzi.

■ Skład Rady

Rada Młodych Rolników liczy 21 członków, wśród których jest jeden pracownik naukowy i siedmiu studentów z uczelni rolniczych w Lublinie, Warszawie, Bydgoszczy i Wrocławiu. Są w niej także uczniowie i uczennice prowadzonych przez Ministra Rolnictwa szkół rolniczych w Gołdówce, Studzieńcu, Radomiu, Suwałkach, Sichowie Dużym, Widzewie, Starym Lubiejewie, Różańcu, Gołotczyźnie, Bielsku Białej, Głubczycach, Sokołowie Podlaskim i Zduńskiej Dąbrowie.

Ważnym kryterium wyboru członków Rady było związanie rodzinne kandydatów ze wsią. Pod uwagę brano także prowa-

dzenie samodzielne bądź z rodzicami gospodarstwa rolnego i deklarowanie związania swojej przyszłości zawodowej i rodzinnej z obszarami wiejskimi.

Przewodniczącym Rady został Tomasz Stańczak, uczeń Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Gołdówce, a jego zastępcą Marcin Wojciechowski, uczeń Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Suwałkach.

W składzie Rady są także dziewczęta, które sekretarz stanu Anna Gembicka zachęcała do zaangażowania się w działalność Kół Gospodyń Wiejskich. – *Jest w nich wiele ambitnych kobiet, organizujących najważniejsze wydarzenia z życia polskiej wsi, inicjujących wiele akcji społecznych, zajęć edukacyjnych i warsztatów* – podkreśliła wiceminister Gembicka.

■ Współpraca z uczelniami

– *Powołanie Rady Młodych Rolników przy MRiRW to dobra prognoza na przyszłość. (...) Ważną obecnie kwestią jest wykorzystanie*

nowoczesnych technologii w rolnictwie, np. paszportyzacja żywności czy system satelitarnego monitorowania upraw. Niezbędne jest więc, aby było to uwzględnione w programie szkół rolniczych, a następnie kontynuowane na uczelniach – powiedziała sekretarz stanu Anna Gembicka i zapowiedziała podpisanie niebawem listu intencyjnego z uczelniami wyższymi zrzeszonymi w Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych.

Celem listu będzie podjęcie współpracy na rzecz rozwoju rolniczych i przyrodniczych dyscyplin nauki, zarówno w kontekście badań naukowych ukierunkowanych na wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce, jak i promocji wiedzy oraz nowoczesnego

kształcenia kadr dla potrzeb rolnictwa i produkcji żywności. Działania w tym zakresie będą polegały m.in. na współpracy w celu podniesienia jakości kształcenia w szkołach rolniczych prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także rozwoju badań naukowych w dyscyplinach rolniczych i przyrodniczych oraz wdrożeniu ich efektów w gospodarce rolno-żywnościowej.

■ Strategia kształcenia

Prowadząca posiedzenie dyrektor Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej MRiRW poinformowała o opracowywaniu w Ministerstwie dokumentu pod nazwą „Strategia kształcenia rolniczego w szkołach rolniczych prowadzonych przez Ministra Rolnictwa

i Rozwoju Wsi do 2027 roku”.

Zwróciła się do członków Rady z prośbą o włącznie się do prac nad tą strategią i przedstawienie propozycji m.in. w zakresie dotyczącym:

- zwiększenia atrakcyjności rolniczego kształcenia zawodowego;
- innowacyjnych form promocji, skutecznie zachęcających do podejmowania zawodowego kształcenia rolniczego.

– *Należy pokazywać w przestrzeni publicznej atrakcyjność pracy w rolnictwie – że rolnik to zawód przyszłości – dodała wiceminister Gembicka.*

Departament Komunikacji
i Promocji MRiRW
tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Szkoły rolnicze

Atrakcyjna oferta edukacyjna

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest organem prowadzącym i sprawującym nadzór pedagogiczny dla 61 Zespołów Szkół Centrów Kształcenia Rolniczego. Jest również ministrem właściwym dla 27 zawodów szkolnictwa branżowego, w tym: 15 zawodów nauczanych na poziomie technikum i 12 w branżowej szkole I stopnia.

W szkołach rolniczych kształcenie odbywa się na poziomie: technikum, branżowej szkoły I stopnia a od 1 września 2020 r. na poziomie branżowej szkoły II stopnia. W roku szkolnym 2021/22 w resortowych szkołach rolniczych kształci się 19 682 uczniów i słuchaczy.

Największym zainteresowaniem cieszy się kształcenie w zawodach: technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik weterynarii, technik żywienia i usług gastro-

nomicznych, technik architektury krajobrazu, technik rolnik, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych oraz kucharz.

Minister rolnictwa współuczestniczy w działaniach mających na celu modyfikację treści kształcenia, a także weryfikację zawodów w dostosowywaniu do współczesnych wymogów rynku pracy. Przykładem takich działań jest no-

welizacja podstaw programowych polegająca na rozszerzeniu ich o zagadnienia dobrej praktyki rolniczej, stosowania metod ekologicznej produkcji roślinnej i zwierzęcej, stosowania integrowanej ochrony roślin, obsługi urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, a także aktualizacja klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, ukierunkowana na nowe zawody obejmujące rolnictwo precyzyjne i wykorzystanie sprzętu rolniczego wyposażonego w systemy satelitarne.

Na wniosek MRiRW zostało znowelizowane rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki w sprawie podstaw programowych kształcenia w branży ogrodniczej dla trzech zawodów oraz w branży

rolno-hodowlanej dla ośmiu zawodów, poprzez wpisanie dodatkowej umiejętności zawodowej pn.: „Prowadzenie przedsiębiorstwa rolnego zgodnie z zasadami nowoczesnego zarządzania”. Natomiast od 1 września 2022 r. wprowadzona zostanie kolejna dodatkowa umiejętność „Prowadzenie gospodarstwa rolnego w systemie rolnictwa ekologicznego”.

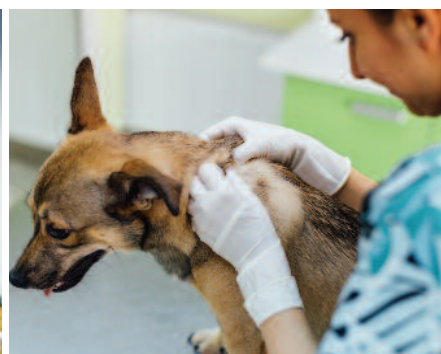
Oferty edukacyjne szkół wzbogacają innowacje pedagogiczne. Celem wdrażanych przez szkoły innowacji jest uatrakcyjnienie ich oferty kształcenia, wzmocnienie skuteczności rekrutacji uczniów, a także pozyskanie nowych umiejętności zawodowych. Działania innowacyjne polegają m.in. na organizowaniu dodatkowych przedmiotów z zakresu, np. uprawy i wykorzystania roślin zielarskich oraz przyprawowych, enoturystyki, zooterapii, programowaniu systemów agrotroicznych, rolnictwa precyzyjnego, a także organizowaniu zajęć wyjazdowych w ra-

mach dobrych praktyk. Realizowane są także programy ekologiczne ukierunkowane na prowadzenie gospodarstwa ekologicznego. Młodzież chętnie wybiera tzw. klasy mundurowe – strażackie, które dają możliwość uzyskania wiedzy i nabycia umiejętności związanych z zapobieganiem zagrożeniom pożarowym, udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym.

W ramach realizacji podstawy programowej uczniowie resortowych szkół rolniczych mają dostęp do nowoczesnego sprzętu rolniczego (symulator kombajnu, model treningowy krowy do inseminacji, ciągnik rolniczy z przyczepą), sprzętu komputerowego i elektronicznego (niektóre szkoły posiadają drony, dzięki którym uczniowie mają możliwość obserwacji i diagnozy upraw rolnych), środków transportu do nauki jazdy i przewożenia, nowoczesnych pracowni dydaktycznych i klas lekcyjnych, sal gimnastycznych

i warsztatów szkolnych a także internatów.

Szkoły aktywnie współpracują z instytutami badawczymi, agencjami podległymi MRiRW, ośrodkami doradztwa rolniczego, uczelniami wyższymi o profilu rolniczym oraz innymi podmiotami zajmującymi się szeroko pojętą działalnością na rzecz rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Prowadzona od kilku lat współpraca ma na celu wspieranie szkół rolniczych w zdobywaniu i wykorzystaniu w procesie kształcenia nowoczesnej wiedzy i umiejętności w obszarze odpowiadającym zakresowi działalności poszczególnych jednostek. W niektórych szkołach funkcjonują oddziały prowadzone pod patronatem przedsiębiorstw np. w ZSCKR w Sokołowie Podlaskim Zakładów Mięsnych Sokołów S.A. dla zawodu operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego. Uczniowie mają możliwość zdobywania praktycznych umiejętności w rze-

Wśród młodzieży kształcącej się w szkołach rolniczych największym zainteresowaniem cieszy się edukacja w zawodach: technik mechanizacji rolnictwa i agrotroiki, technik weterynarii, technik żywienia i usług gastronomicznych, kucharz, technik architektury krajo-
brazu, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych

czywistych warunkach pracy. Biórą udział w szkoleniach, warsztatach i konkursach organizowanych we współpracy z pracodawcami, uczelniami, instytutami, ośrodkami doradztwa rolniczego i innymi.

W ramach prowadzonej przez szkoły współpracy uczniowie mają dostęp do sprzętu rolniczego udostępnianego przez lokalne firmy działające w dziedzinie sprzedaży maszyn rolniczych. Sprzęt wykorzystywany jest podczas zajęć praktycznych z zakresu eksploatacji systemów mechatronicznych.

Organizowane są także szkolenia, zajęcia badawcze i wyjazdy studyjne dla uczniów i nauczycieli. Uczestnicy poszerzają i aktualizują wówczas swoją wiedzę, zapoznają się z najnowszymi rozwiązaniami technologicznymi.

W ramach współpracy ze szkołami zagranicznymi młodzież ma możliwość nawiązywania kontaktów z rówieśnikami i zapoznania się z kulturą innych krajów. Ponadto jest to okazja do wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie kształcenia rolniczego i szeroko rozumianej branży rolniczej. Wśród zagranicznych szkół, z którymi prowadzona jest współpraca są szkoły z Ukrainy, Węgier, Niemiec, Grecji, Włoch, Turcji, Rumunii, Danii, Francji i Słowacji.

Uczniowie resortowych szkół mają dodatkowe możliwości zdobycia umiejętności zawodowych przydatnych na rynku pracy, poprzez uczestnictwo szkół rolniczych w różnego rodzaju projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W roku 2021 łącznie 38 szkół rolniczych, prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizowało projekty współfinansowane ze środków unijnych, m.in. projekty w ramach programów: Erasmus+, Programu Operacyj-

nego Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a także projekty z innych programów tj.: Interreg, funduszy norweskich i EOG. Młodzi beneficjenci oprócz doskonalenia zawodowego, zdobywają praktykę zawodową, poszerzają swoje horyzonty i doskonałą umiejętność językowe.

Szkoły rolnicze oferują różne formy kształcenia dla osób chętnych i zainteresowanych podwyższeniem bądź zmianą kwalifikacji zawodowych – stanowią swoiste centrum edukacji rolniczej w środowisku. W szkołach resortowych zostały powołane Centra Kształcenia Ustawicznego, oferujące nie tylko kształcenie dla młodzieży, ale także dla osób dorosłych, w tym rolników chcących zdobywać dodatkową wiedzę, a także dla tych, którzy poszukują możliwości nabycia innych uprawnień. Utworzenie Centrów Kształcenia Ustawicznego i włączenie ich do struktury funkcjonujących Zespołów Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, w znacznym stopniu umożliwiło osobom dorosłym nabywanie i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych, zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy. Przyczyniło się również do zwiększenia mobilności zawodowej osób prowadzących działalność rolniczą, dla których zdobyta wiedza i umiejętności stają się przydatne w procesie unowocześniania rolnictwa i pozyskiwania wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Centra Kształcenia Ustawicznego uzupełniły ofertę edukacyjną dla dorosłych w zakresie kształcenia rolniczego. Organizują one kwalifikacyjne kursy zawodowe umożliwiające osobom dorosłym zdobywanie poszczególnych kwalifikacji zawo-

dowych przewidzianych w danym zawodzie, a także inne formy kursów umożliwiających uzyskanie i uzupełnianie wiedzy niezbędnej do prowadzenia nowoczesnego gospodarstwa rolnego. Wśród kwalifikacyjnych kursów zawodowych dużym zainteresowaniem cieszą kursy przygotowujące do potwierdzenia kwalifikacji: ROL. 04 – Prowadzenie produkcji rolniczej oraz ROL. 10. – Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej.

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Intel podpisały porozumienie o współpracy, którego celem jest propagowanie edukacji w obszarze Sztucznej Inteligencji w sektorze rolniczym. MRiRW oraz firma Intel wzmocnią kompetencje cyfrowe uczniów szkół rolniczych i nauczycieli w zakresie stosowania Sztucznej Inteligencji w rolnictwie. Na mocy porozumienia o współpracy firma Intel będzie organizować najwyższej jakości programy szkoleniowe poświęcone zastosowaniu Sztucznej Inteligencji w rolnictwie. Są one kontynuacją realizacji rozpoczętego w roku 2021 programu szkoleniowego skierowanego do szkół rolniczych prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, opartego na programie AI for Future Workforce. Firma Intel utworzy modelowe rozwiązanie szkolnej pracowni przeznaczone do wdrażania Sztucznej Inteligencji w zastosowaniach rolniczych w polskich szkołach. Jest to część szeroko zakrojonych działań firmy na rzecz podnoszenia kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli w obszarze edukacji w Polsce.

Departament Oświaty
i Polityki Społecznej MRiRW
tel. 22 623 15 75

Zdjęcia: Kroko021-, LalsStock,
Irklig.Stock.adobe.com, Fotolia

Konferencja Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych

2 czerwca br. wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk spotkał się z uczestnikami odbywającej się w gmachu MRiRW Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych.

■ Powiązanie nauki i praktyki

– *To spotkanie ma przede wszystkim zbliżyć wymiar nauki i praktyki* – podkreślał szef resortu rolnictwa, równocześnie zwracając uwagę, że istotnym wyzwaniem jest współpraca między uczelniami, ale także z instytutami, ośrodkami doradztwa rolniczego i szkołami rolniczymi.

– *Ważne jest, aby w pracach naukowych wymieniać się badaniami, aby ich nie powielać i nie „wyważać otwartych drzwi”. Ważna jest szybkość transferu wiedzy do praktyki.*

Szef resortu rolnictwa podkreślił także znaczenie unikatowego systemu szkół rolniczych, które są naturalnym zapleczem dla szkół wyższych.

– *Jeżeli wszystkie prace będą skoordynowane, to potencjał uczelni, ośrodków doradztwa rolniczego i szkół rolniczych będzie w pełni wykorzystany* – dodał wicepremier.

■ System sieciowy

– *Współpraca w sensie sieciowym, tematyczna a nie terytorialna, ma największe znaczenie. W takim znacze-*

■ Poprawa wizerunku pracujących w sektorze rolnym

Uczestnicząca w konferencji sekretarz stanu Anna Gembicka zwróciła uwagę na potrzebę budowania wizerunku pracy w sektorze rolnym jako czegoś, co jest atrakcyjne i będzie generować godziwe dochody.

Jednocześnie prosiła przedstawicieli rolniczych uczelni o przedstawianie problemów i obszarów badawczych.

– *Dzisiaj nie musimy już nikogo przekonywać o ważności bezpieczeństwa żywnościowego i konstruując przyszłoroczny budżet, możemy zapewnić odpowiednią wysokość grantów na wspólne badania* – podkreśliła wiceminister.

■ Spadek liczby absolwentów uczelni rolniczych

W nawiązaniu do słów sekretarza stanu Anny Gembickiej rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu prof. Krzysztof Szoszkievicz przedstawił wyniki badań na uniwersytecie, które wykazały dramatyczny spadek liczby absolwentów na niektórych kierunkach rolniczych.

– *Musimy przeciwstawić się temu trendowi. Mamy bardzo dobre szkoły rolnicze i to jest naturalne zaplecze do pozyskania przyszłych studentów. To bardzo ważne, bo przed nami rosnące wymagania dotyczące innowacji i wdrożeń osiągnięć nauki do praktyki* – podsumował wicepremier Henryk Kowalczyk.

– *To spotkanie ma przede wszystkim zbliżyć wymiar nauki i praktyki* – podkreślał minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk w czasie Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych

– *Tak dyskutowano ostatnio Europejski Zielony Ład dla rolnictwa węższ zachęca i stymuluje rozwój nauki. Przeciwnie redukcję stosowania środków ochrony roślin i ilości stosowanych nawozów o wiele skuteczniej można osiągnąć poprzez badania naukowe, np. nawozów o około 20-30 procent.*

niu będziemy występować o środki wspólnie, ale tematycznie poprzez tworzenie konsorcjów – zapewnił przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych prof. Jarosław Bosy.

Stwierdził ponadto, że współpraca pomiędzy uczelniami jest już bardzo efektywna.

Departament Komunikacji
i Promocji MRiRW
tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: archiwum MRiRW

AgroLiga 2021

W Pałacu Prezydenckim 27 maja br. zostały wręczone nagrody w konkursie AgroLiga 2021. W gali finałowej 29. edycji konkursu uczestniczył prezydent RP Andrzej Duda, któremu towarzyszyła pierwsza dama Agata Kornhauser-Duda.

– *Jesteście państwo najlepszymi z najlepszych. Te nagrody wznoszą na piedestał tych wszystkich, którzy swoją ciężką pracą budują w Polsce to, co teraz jest najważniejsze – bezpieczeństwo żywnościowe* – powiedział prezydent Andrzej Duda zwracając się do tegorocznych laureatów i dodał, że jeśli eksport produktów rolnych z Ukrainy nie zostanie wznowiony to Polska może włączyć się do walki z głodem na świecie.

Podczas gali nagrody laureatom konkursu wręczał prezydent Andrzej Duda wraz z uczestniczącym w uroczystości sekretarzem stanu w ministerstwie rolnictwa i rozwoju wsi Lechem Kołakowskim.

W wydarzeniu uczestniczyli również: prezes ARiMR Halina Szymańska, prezes KRUS Aleksandra Hadzik oraz zastępca dyrektora generalnego KOWR Marek Chibowski.

Celem konkursu AgroLiga jest wyłonienie Mistrzów Krajowych w kategoriach Rolnicy i Firmy. Eliminacje odbywają się na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Konkurs nagradza wyróżniających się rolników oraz najlepszych przedsiębiorców działających w branży rolno-spożywczej. Pozwala też na prezentację dorobku rolnictwa i firm funkcjonujących w tym obszarze z poszczególnych województw. Poniżej laureaci 29. edycji konkursu.

KATEGORIA ROLNICY

MISTRZ KRAJOWY

- Teresa i Mariusz Smolarkowie i WICEMISTRZ KRAJOWY

- Ilona i Krzysztof Ciesielscy
- Katarzyna i Robert Jeromiński

WICEMISTRZ KRAJOWY

- Jolanta i Sławomir Tupikowscy
- Beata i Sławomir Witkowscy
- Renata i Janusz Dziak
- Małgorzata i Marek Borkowscy

LAUREAT KRAJOWY

- Elżbieta i Wiesław Skop
- Mirosława i Mirosław Kubik
- Dorota i Rafał Niestuchowscy
- Karina i Roland Zimnik
- Joanna Truś
- Monika i Karol Mazur

KATEGORIA FIRMY

MISTRZ KRAJOWY

- Zakład Produkcji Rolnej Sp. z o.o.
- Miodziarze Sp. z o.o.

I WICEMISTRZ KRAJOWY

- Olvita Gołuch Sp. k.

Gala finałowa 29. edycji konkursu AgroLiga 2021

WICEMISTRZ KRAJOWY

- „Agro Frankopol” Tomasz Abramczuk
- Spółdzielnia Dostawców Mleka
- Zakład Produkcji Spożywczej „Jamar” Szczepaniak Sp. j.
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Ostoja Natury”

LAUREAT KRAJOWY

- Ogrodnictwo K. W. Perek – Waldemar Perek

- Mariusz Roszkowski „Olejarnia Zagłoby”
- Firma POLANA Sp. z o.o.
- Rolniczo-Handlowa Spółdzielnia Pracy
- BIOCHEM S. Jabłoński, D. Czyż Sp. j.
- Rury Walczaka Sp. z o.o.

Departament Komunikacji i Promocji
MRiRW, tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Certyfikacja fitosanitarna eksportu w 2021 roku

Certyfikacja fitosanitarna towarów pochodzenia roślinnego eksportowanych do państw spoza Unii Europejskiej, tzw. państw trzecich, stanowi jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Świadectwo fitosanitarne stanowi potwierdzenie, że zostały spełnione wymagania prawne państwa przeznaczenia. W 2021 r. w PIORiN wydano 56 150 świadectw fitosanitarnych – o 16 proc. więcej niż w roku 2020.

Przesyłki określonych towarów przemieszczane do państw trzecich wymagają zaopatrzenia w świadectwo fitosanitarne eksportu lub reeksportu, które potwierdza, że spełnione zostały wymagania fitosanitarne określone w przepisach państwa przeznaczenia lub tranzytu. Z przepisów tych państw wynika również, które towary wymagają dokumentów fitosanitarnych.

Od 14 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 podmioty, które zwracają się o wydanie świadectwa fitosanitarnego w celu wyprowadzenia towarów poza terytorium UE, muszą być wpisane do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych. W tym celu należy złożyć wniosek do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (WIORiN) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę. Po dokonaniu wpisu podmiot otrzymuje indywidualny

numer wpisu, którym będzie posługiwał się podczas składania wniosków o wydanie świadectwa fitosanitarnego.

W dalszej kolejności eksporter lub osoba przez niego upoważnio-

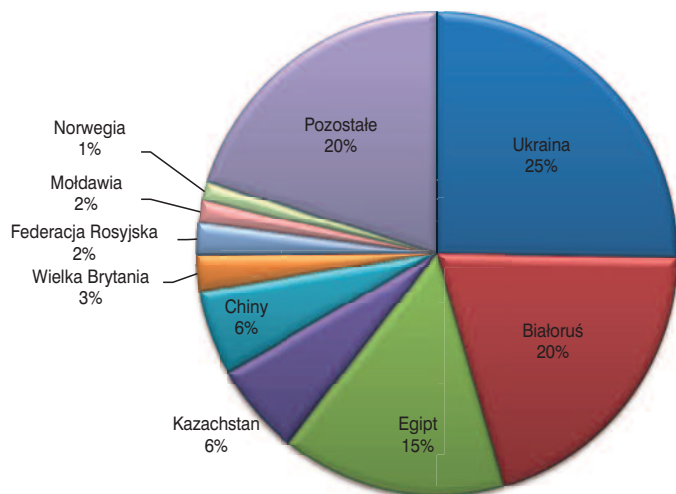
na składa wnioski o wydanie świadectwa fitosanitarnego do WIORiN właściwego ze względu na miejsce prowadzenia uprawy, wytwarzania, składowania lub łączenia towarów. Informacje, które należy wskazać we wniosku oraz ewentualnie dodatkowe dokumenty, które trzeba załączyć, określone są w ustawie o ochronie roślin przed agrofagami (art. 47).

Po weryfikacji wniosku oraz dokumentacji towarzyszącej pod względem formalnym i merytorycznym upoważnieni pracownicy PIORiN przystępują do fizycznej

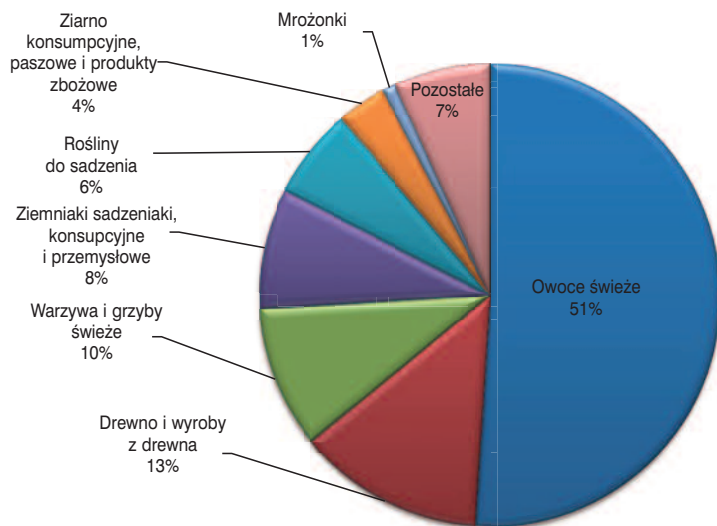
Wielkość eksportu w 2021 r. wybranych grup asortymentowych

	Wyszczególnienie	Jednostka miary	
		tony	sztuki
1.	Owoce świeże	509 063,702	–
2.	Warzywa świeże, w tym grzyby	46 730,943	–
3.	Mrożonki	11 672,370	–
4.	Drewno i wyroby z drewna	4 392,019	5 330 033
5.	Ziemniaki (sadzeniaki i towarowe)	85 848,290	–
6.	Rośliny do sadzenia	9 896,342	53 024 069
7.	Grzybnia	3 807,370	–
8.	Ziarno zbóż i przetwory zbożowe	2 678 625,269	–
9.	Produkty suszone (warzywa, owoce, grzyby, zioła)	2 115,682	–
10.	Pozostałe	83 910,384	4 452 84

Struktura wydanych świadectwa fitosanitarnych w 2021 r. wg państw przeznaczenia (udział %)

Struktura wydanych świadectwa fitosanitarnych w 2021 r. wg asortymentu (udział %)

kontroli przesyłki. Zakres kontroli jest uzależniony od rodzaju eksportowanego towaru oraz wymagań fitosanitarnych państwa przeznaczenia. Najczęściej obejmuje ocenę wizualną, pobranie prób i badania laboratoryjne. Świadectwo fitosanitarne jest wydawane, jeśli zostało potwierdzone, że towar spełnia importowe wymagania fitosanitarne danego państwa trzeciego.

■ Certyfikacja fitosanitarna eksportu w 2021 r.

W 2021 r. w jednostkach organiza-

cyjnych PIORiN wydano 56 150 świadectw fitosanitarnych, co oznacza wzrost o około 16 proc. w porównaniu do roku 2020, kiedy to wydano 47 224 świadectwa. W latach wcześniejszych wielkości te kształtowały się następująco: rok 2011 – 57 097; rok 2012 – 80 696; rok 2013 – 89 016; rok 2014 – 80 331; rok 2015 – 45 191; rok 2016 – 67 225; rok 2017 – 66 178; rok 2018 – 44 106; rok 2019 – 59 470 świadectw.

W roku 2021 towary pochodzenia roślinnego były eksportowane

do 121 państw spoza Unii Europejskiej. Ponad 70 proc. wydanych świadectw fitosanitarnych dotyczyło eksportu do Białorusi, Chin, Egiptu, Kazachstanu i Ukrainy (40 691 szt.).

Pod względem liczby przesyłek obsługiwanych przez PIORiN na pierwszym miejscu znalazły się świeże owoce, dla których wydano 28 632 świadectw fitosanitarnych na łączną ilość 517 095,845 t, co stanowiło ponad 50 proc. wszystkich wydanych świadectw. Ponadto w strukturze asortymentowej eksportu istotne znaczenie miały świeże warzywa, drewno i wyroby z drewna, ziemniaki oraz rośliny do sadzenia.

W 2021 r. wśród eksportowanych owoców około 77 proc. stanowiły jabłka – na ten towar wydano 22 085 świadectw fitosanitarnych na łączną ilość 422 158,306 t, co oznaczało wzrost o około 25 proc. w odniesieniu do roku 2020.

Jabłka były eksportowane do 40 państw spoza Unii Europejskiej (w 2020 r. do 35 państw), z czego 80 proc. stanowił eksport do Egiptu, Białorusi, Ukrainy, Jordanii, Indii i Mongolii – łącznie 337 414,206 t.

Wzrost eksportu był wynikiem stopniowego normowania się sytuacji pandemicznej, dobrego przygotowania polskich przedsiębiorców do funkcjonowania w warunkach pandemii, wysokiej jakości oferowanych produktów oraz utrzymującego się popytu na polskie produkty na rynku międzynarodowym.

Wszystkie przedstawione wartości pochodzą z danych ze świadectw sanitarnych wydanych przez PIORiN.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
tel. 22 652 92 90

Zdjęcia: Fotolia, Panthermedia, Joanna Tkaczuk, Karelian.Stock.adobe.com

Punkt Kontaktowy ds. Oszustw Żywnościowych

2021 rok w statystykach

W Głównym Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHARS) działa powołany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Punkt Kontaktowy ds. Oszustw Żywnościowych dla Polski. Funkcjonuje on w ramach sieci utworzonej przez Komisję Europejską.

być również tworzone tzw. powiadomienia informacyjne, niezwiązane bezpośrednio z żadnym państwem członkowskim a dotyczące państw trzecich – ma to na celu zwrócenie uwagi na zaistniałe nieprawidłowości.

Głównym zadaniem Punktów Kontaktowych jest prowadzenie w ramach systemu pomocy i współpracy administracyjnej (AAC – *Administrative Assistance and Cooperation*) sprawnej wymiany informacji w zakresie nieprawidłowości i/lub podejrzewanych oszustw w łańcuchu rolno-spożywczym. Wymiana ta odbywa się w formie zgłoszeń zamieszczanych w systemie iRASFF (*interactive Rapid Alert System for Food and Feed*).

■ System iRASFF

System ten podlega ciągłym zmianom i modyfikacjom. Komisja Europejska prowadzi prace dostosowujące i ulepszające działanie platformy systemu iRASFF, ponieważ docelowo w tym systemie będą przekazywane zgłoszenia dotyczące nieprawidłowości i/lub oszustw dotyczących całego łańcucha rolno-spożywczego, włączając w to m. in. cały zakres tematyczny zgodnie z art. 1 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin (...).

W 2021 r. w ramach systemu pomocy i współpracy administracyjnej Punkt Kontaktowy ds. Oszustw Żywnościowych procedował 265 spraw

■ Rodzaje zgłoszeń w systemie iRASFF

Zgłoszenia w systemie iRASFF w ramach systemu pomocy i współpracy administracyjnej (AAC) są podzielone na 2 rodzaje:

- zgłoszenia AA (*Administrative Assistance*) – dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych znajdujących się na rynku wspólnotowym;
- zgłoszenia FF (*Food Fraud*) – dotyczące podejrzewanych i/lub zidentyfikowanych oszustw w łańcuchu rolno-spożywczym.

W ramach zgłoszeń AA i FF mogą

■ Statystyki

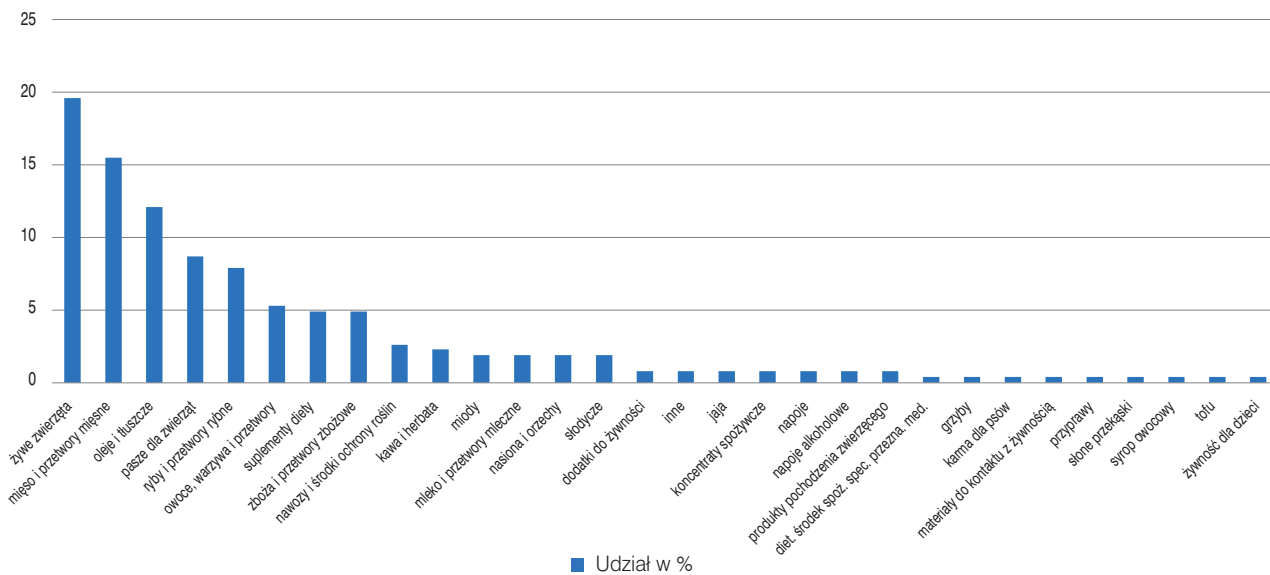
W 2021 r. w ramach systemu pomocy i współpracy administracyjnej Punkt Kontaktowy ds. Oszustw Żywnościowych procedował 265 spraw:

- rozpatrywał 194 sprawy przekazane przez kraje UE w ramach systemu iRASFF (AA i FF);
- wprowadził do systemu iRASFF 71 zgłoszeń.

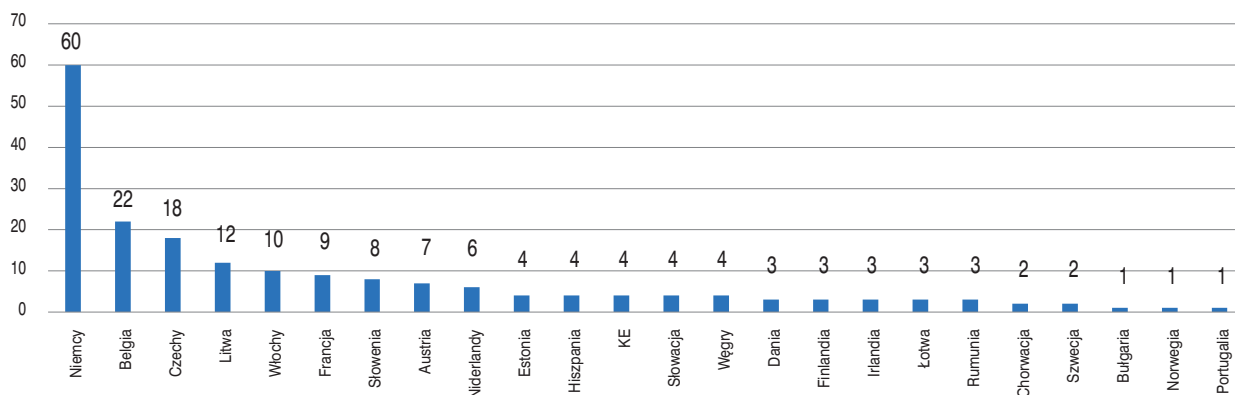
Na wykresie przedstawiono liczby zgłoszeń w systemie iRASFF skierowanych do Polski, a utworzonych przez poszczególne państwa.

Na koniec 2021 r. spośród 194 zgłoszeń, które wpłynęły w systemie

Kategorie, których dotyczyły zgłoszenia w systemie iRASFF w 2021 roku

Liczba zgłoszeń w systemie iRASFF w 2021 roku z podziałem na państwa zgłaszające

iRASFF (AA i FF), 163 zgłoszenia (84 proc.) było już zakończonych – ustalenia zostały przesłane do zgłaszających Punktów Kontaktowych Państw Członkowskich UE, Polska natomiast otrzymała odpowiedzi na 57 zgłoszeń, które utworzyła. W pozostałych 31 sprawach Punkty Kontaktowe czekają na ustalenia organów kontrolnych w zakresie zgłoszonych nieprawidłowości, w tym Polska oczekuje na ustalenia w 14 sprawach.

Największy odsetek zgłoszeń w ramach systemu pomocy i współpracy administracyjnej (AAC) doty-

czył następujących nieprawidłowości:

- w transporcie żywych zwierząt (19,6 proc.);
- dotyczących mięsa i przetworów mięsnych (15,5 proc.);
- olejów i tłuszczów (12,1 proc.).

Na wykresie zostały zobrazowane zgłoszenia, które wpłynęły w systemie iRASFF (AA i FF) w 2021 r., z podziałem na kategorie.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę stale zwiększającą się liczbę zgłoszeń (w 2019 r. 185 zgłoszeń w systemie, w 2020 r. – 188, a w 2021 r.

– już 265 zgłoszeń), należy stwierdzić, iż wymiana informacji w zakresie oszustw w łańcuchu rolno-spożywczym jest konieczna i niezbędna.

Zgłoszenia dotyczą już nie tylko żywności, lecz także wielu innych obszarów wymagających wzmożonej kontroli i nadzoru krajów UE. Bezpieczeństwo konsumenta jest bowiem nadrzędnym celem prawa żywnościowego.

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
tel. 22 623 29 00

Zdjęcie: M.Studio.Stock.adobe.com

Pomoc dla producentów jabłek

Do 30 czerwca 2022 r. sadownicy, którzy mają problem ze sprzedażą jabłek z powodu ograniczonych możliwości eksportowych, mogą ubiegać się w ARiMR o wsparcie finansowe. Realizowane jest ono w ramach uruchomionej przez rząd z unijnych środków nadzwyczajnej pomocy dla producentów jabłek.

Mechanizm pomocy dla sadowników, realizowany w oparciu o środki unijne, ma za zadanie zmniejszenie podaży na rynku jabłek deserowych, spełniających minimalne wymagania jakości handlowej przewidziane w ramach normy dla klasy II czyli przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji, i skierowanie ich części do wykorzystania jako surowiec dla przetwórstwa. Maksymalna ilość tych owoców, która jest objęta dofinansowaniem, wynosi 200 tys. ton.

Jak to wygląda w praktyce? Jabłka znajdujące się wciąż w chłodniach producentów kupowane są przez zakłady przetwórcze w celu ich przerobu. Sadownik, który sprzeda owoce, składa w ARiMR wniosek o dofinansowanie, dołączając do niego fakturę. Na tej podstawie zostają mu wypłacone pieniądze. Ocena tego, czy producent dostarczył do przerobu towar spełniający określone wymagania należy do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

■ Kto może ubiegać się o pomoc

Z dofinansowania w ramach mechanizmu *Nadzwyczajna pomoc dostosowawcza dla producentów jabłek* mogą skorzystać organizacje producentów z przyznanym statusem uznania oraz indywidualni

producenti owoców i warzyw, niebędący członkami organizacji producentów. Zatem, indywidualnie wnioskować o przyznanie po-

Z dofinansowania w ramach mechanizmu *Nadzwyczajna pomoc dostosowawcza dla producentów jabłek* mogą skorzystać organizacje producentów z przyznanym statusem uznania oraz indywidualni producenci owoców i warzyw

możą wyłącznie producenci rolni niezrzeszeni w organizacji producentów owoców i warzyw. W przypadku, gdy dany producent jabłek jest członkiem organizacji producentów, wnioskować o pomoc może tylko i wyłącznie przez uznaną organizację producentów owoców i warzyw, nie może tego zrobić indywidualnie.

W przypadku rolników indywidualnych starających się o taką pomoc istotne jest, by realizowali oni co najmniej jedno z jedenastu wymienionych we wniosku o przyzna-

nie pomocy działań prośrodowiskowych, np. prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego, wdrażanie rozwiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, korzystanie z odnawialnych źródeł energii czy retencjonowanie wody. W przypadku gdy o pomoc ubiega się organizacja producentów, działania te musi realizować każdy z członków organizacji, od którego pochodzą jabłka objęte wnioskiem.

■ 30 groszy za kilogram jabłek

Pomoc jest udzielana producentom, którzy zdecydują się sprzedać owoce do zakładów przetwórczych znajdujących się w wykazie prowadzonym przez ARiMR. Na tej liście znajduje się 48 firm.

Maksymalny plon jabłek kwalifikujących się do objęcia tym programem w przypadku jednego wnioskodawcy nie może być większy niż 10 tys. kg/ha. Zatem, dla przykładu, jeżeli producent zadeklaruje we wniosku, że posiada 2 ha upraw sadowniczych i wy-

stąpi o pomoc do 40 ton jabłek, to zostanie mu przyznane wsparcie tylko do 20 ton, gdyż 2 ha x 10 ton/ha = 20 ton.

Wysokość pomocy jest wyliczana jako iloczyn stawki pomocy wynoszącej 0,30 zł za 1 kg i ilości przekazanych jabłek. Jeśli więc dany producent posiada 2 ha upraw sadowniczych i przekazał 20 ton jabłek, to otrzyma

wsparcie w wysokości 6000 zł (20 000 kg x 0,30 zł = 6000 zł).

■ Tu złożysz wniosek

Nabór wniosków zaplanowano do 30 czerwca 2022 r. Dokumenty można dostarczyć osobiście lub przez pełnomocnika bezpośrednio do oddziału regionalnego ARiMR. Można je wysłać również przesyłką kurierską lub pocztową.

Za datę złożenia dokumentu uważa się dzień wpływu do placówki Agencji. Tylko w przypadku wysłania wniosków za pośrednictwem Poczty Polskiej za datę wpływu uznaje się datę stempla pocztowego.

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcie: Sodeł Vladyslav/Stock.adobe.com

Małe gospodarstwa z premią na rozwój

Do 14 lipca 2022 r. rolnicy posiadający małe gospodarstwa mogą ubiegać się w ARiMR o premię restrukturyzacyjną w wysokości 60 tys. zł. Wsparcie finansowane jest z budżetu PROW na lata 2014-2020.

Według Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 r., najwięcej – 50,2 proc. – mamy gospodarstw o powierzchni do 5 ha. Występują one przede wszystkim w południowych województwach Polski oraz w strefach podmiejskich dużych miast. W dalszej kolejności sytuują się gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha – z odsetkiem 21,9 proc. oraz o powierzchni 10-15 ha – 10 proc. Z kolei odsetek gospodarstw największych – 50 ha i więcej – wynosi 3 proc.

W unijnej polityce rolnej na lata 2014-2020 przewidziano dla małych gospodarstw różne instrumenty wsparcia. Jednym z nich jest finansowana z budżetu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 premia na restrukturyzację. Jeśli rolnik chce rozwijać swoje małe gospodarstwo, zwiększyć jego konkurencyjność oraz rentowność, i ma na to po-

myśl, np. zmieniając profil produkcji na ekologiczny, może otrzymać na ten cel bezzwrotną premię w wysokości 60 tys. zł

■ Dla kogo 60 tys. zł premii

By ubiegać się o wsparcie w ramach działania *Restrukturyzacja*

małych gospodarstw, trzeba posiadać gospodarstwo obejmujące co najmniej 1 ha użytków rolnych lub nieruchomości służącą do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Wielkość ekonomiczna takiego gospodarstwa musi być mniejsza niż 13 tys. euro. Wniosek o premię może złożyć osoba ubezpieczona zarówno w KRUS, jak i w ZUS. Nie ma również zakazu jednoczesnego prowadzenia działalności gospodarczej lub pracy na etacie.

Co najmniej 80 proc. premii trzeba wydać na inwestycje w środki trwałe, np. budowę, przebudowę, remont budynków lub budowli

Warunkiem jest, aby dochód lub przychód z działalności rolniczej stanowił co najmniej 25 proc. całości dochodów lub przychodów.

Pomoc jest przyznawana na działalność rolniczą lub przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie. Wsparcie ma na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa oraz doprowadzenie do wzrostu jego wielkości ekonomicznej do co najmniej 10 tys. euro, co najmniej o 20 proc. w stosunku do wielkości wyjściowej.

Bezwrotna premia, którą można otrzymać tylko raz w czasie realizacji PROW na lata 2014-2020, jest wypłacana w dwóch ratach: 48 tys. zł – po spełnieniu warunków określonych w decyzji o przyznaniu pomocy; 12 tys. zł – po prawidłowej realizacji biznesplanu.

W przypadku małżonków premię przyznaje się tylko jednemu z nich, co do którego współmałżonek wyraził pisemną zgodę, niezależnie od tego czy posiadają wspólne czy odrębne gospodarstwa.

O przyznanie środków nie mogą ubiegać się osoby, którym wypłacono pomoc finansową z następujących instrumentów wsparcia: *Ułatwienie startu młodym rolni-*

Pieniądże można także zainwestować w założenie sadów lub plantacji wieloletnich...

kom, Modernizacja gospodarstw rolnych, Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętych PROW 2007-2013, a także Modernizacja gospodarstw rolnych, Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej, Premie dla młodych rolników w ramach PROW 2014-2020.

Co najmniej 80 proc. premii trzeba wydać na inwestycje w środki trwałe. Ich katalog jest szeroki. Obejmuje m.in. budowę, przebudowę, remont budynków lub budowli, zakup nowych maszyn, urządzeń oraz wyposażenia. Pieniądże można zainwestować w zakup gruntów, kupno stada podstawowego zwierząt gospodarskich,

czy założenie sadów lub plantacji wieloletnich.

Wnioski o wsparcie do 14 lipca 2022 r. można składać w oddziałach regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – osobiście, przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce Poczty Polskiej lub elektronicznie za pośrednictwem skrzynki podawczej ePUAP.

■ Już ponad 2,9 mld zł pomocy

Restrukturyzacja małych gospodarstw cieszy się dużym zainteresowaniem rolników. W poprzednich dziewięciu naborach do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wpłynęło niemal 75,5 tys. wniosków. Najwięcej z województw lubelskiego i mazowieckiego – łącznie ponad 31,7 tys.

Do tej pory wsparcie finansowe otrzymało prawie 59 tys. małych gospodarstw w Polsce. ARiMR wypłaciła im łącznie ponad 2,9 mld zł. Wśród beneficjentów pomocy najwięcej jest gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha – około 40 proc. oraz poniżej 5 ha – blisko 35 proc. Beneficjenci otrzymaną premię przeznaczają najczęściej na zakup maszyn i urządzeń rolniczych.

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Countrypixel-, Carl-Jürgen Bautsch-,
Peopleimages.com.Stock.adobe.com

...oraz kupno stada podstawowego zwierząt gospodarskich

50 mln zł dla stowarzyszeń skupiających rodzinne ogrody działkowe

30 maja 2022 r. ruszył program grantowy *Rozwój zielonej infrastruktury poprzez wsparcie ogrodów działkowych*. W ramach projektu stowarzyszenia działkowców będą mogły ubiegać się o wsparcie wynoszące od 10 tys. zł do 100 tys. zł, a pula przeznaczonych na ten cel środków to 50 mln zł. Ich rozdysponowanie powierzono Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Dzięki inicjatywie będącej efektem międzyresortowej współpracy po raz pierwszy w historii Fundusze Europejskie są kierowane bezpośrednio do stowarzyszeń skupiających rodzinne ogrody działkowe. W realizację przedsięwzięcia zaangażowane są Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprzez jednostki, które nadzorują – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Rodzinne ogrody działkowe (ROD) mają bezpośredni wpływ na środowisko naturalne w miastach. Blisko 5 tys. ROD-ów to ok. 44 tys. ha powierzchni biologicznie czynnej, nieoceniony rezeruar fauny i flory oraz sposób na aktywny, międzypokoleniowy, wypoczynek około 4 mln Polaków. Projekt grantowy skierowany do stowarzyszeń działkowców ma przyczynić się przede wszystkim do zwiększenia powierzchni i poprawy kondycji zieleni, ograniczenia efektu miejskich wysp ciepła, zachowania i rozwoju różnorodności biologicznej w mia-

stach, a także zatrzymania wód opadowych.

O pomoc mogą starać się zarejestrowane w KRS stowarzyszenia powołane wyłącznie w celu zakładania i prowadzenia rodzinnych ogrodów

Blisko 5 tys. ROD-ów to ok. 44 tys. ha powierzchni biologicznie czynnej oraz sposób na aktywny, międzypokoleniowy, wypoczynek ok. 4 mln Polaków

działkowych. Uprawniony podmiot może złożyć w ramach konkursu więcej niż jeden wniosek. Wniosek może obejmować więcej niż jeden rodzinny ogród działkowy, ale pojedynczy ogród może ubiegać się o grant tylko raz. Dofinansowanie dla jednego ROD-u może wynieść od 10 tys. zł do 100 tys. zł.

Minimum 70 proc. otrzymanych środków należy przeznaczyć na działania o charakterze prośrodowiskowym i proklimatycznym. Mogą to być np.: tworzenie i odnowienie ziele-

ni – drzew, krzewów, klombów, żywopłotów, muraw oraz nasadzenia wieloletniej roślinności z gatunków odstraszających komary i kleszcze, czy nasadzenia roślin miododajnych; tworzenie warunków sprzyjających ochronie i rozwojowi różnorodności biologicznej – np. tworzenie remiz dla ptaków i owadów, zakładanie pasiek, budowa karmników lub budek lęgowych dla ptaków, urządzenie oczka wodnego, tworzenie miejsc schronienia i odpoczynku dla zwierząt.

Natomiast maksymalnie 30 proc. wsparcia można przeznaczyć na inwestycje we wspólną infrastrukturę rodzinnych ogrodów działkowych. Mogą to być inwestycje związane m.in. z siecią sanitarno-kanalizacyjną, wodociągową czy energetyczną. Pomoc można otrzymać także np. na zakładanie placów zabaw dla dzieci, wyposażanie terenów ogólnych w siłownię plenerowe, budowę parkingów dla rowerów czy budowę wewnętrznych dróg i parkingów z utwardzoną powierzchnią.

Szczegółowy wykaz inwestycji objętych wsparciem można znaleźć na stronie internetowej ARiMR w regulaminie konkursu.

Wnioski o wsparcie przyjmują oddziały regionalne ARiMR w cyklach miesięcznych, aż do wyczerpania dostępnych środków, czyli puli 50 mln zł.

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcie: Monkey Business.Stock.adobe.com

Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

Trwa XIX edycja konkursu

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego po raz kolejny zaprosiła właścicieli gospodarstw indywidualnych, z których przynajmniej jeden z właścicieli jest objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, do udziału w Ogólnokrajowym Konkursie Bezpieczne Gospodarstwo Rolne.

Przedsięwzięcie realizowane jest od 2003 r. w ramach działań na rzecz zmniejszenia liczby wypadków i chorób zawodowych rolników. Współorganizatorami Konkursu są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowa Inspekcja Pracy, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. XIX Ogólnokrajowy Konkurs Bezpieczne Gospodarstwo Rolne uzyskał Patronat Honorowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Patronat medialny nad konkursem sprawują: TVP Info, Agro Profil, Tygodnik Poradnik Rolniczy, Rolniczy Przegląd Techniczny oraz portale agronews.com.pl, wiescirolnicze.pl i gospodarz.pl.

Partnerem strategicznym przedsięwzięcia jest AGRO Ubezpieczenia – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, a partnerem wspierającym Narodowy Instytut Kultury Wsi i Dziedzictwa Narodowego.

W osiemnastu dotychczasowych edycjach udział wzięło ponad 21 tys. gospodarstw indywidualnych, a ich laureaci otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe i finansowe – w ubiegłym roku zwycięzca został uhonorowany ciągnikiem rolniczym o mocy 55 KM.

Celem Konkursu jest promocja zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym. Udział

w nim mogą brać właściciele zarówno dużych, jak i małych gospodarstw rolnych o różnych profilach produkcji.

Uczestnicząc w działaniu, rolnicy mają okazję do zaprezentowania swojego miejsca pracy i osią-

bhp w rolnictwie reprezentujący Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Państwową Inspekcję Pracy, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Ochotniczą Straż Pożarną i inne instytucje działające w środowisku wiejskim.

Zastosowanie się do ich rad i uwag przyczynia się do wyeliminowania wielu zagrożeń w środowisku rolniczej pracy, a tym samym do zmniejszenia ryzyka wy-

W osiemnastu dotychczasowych edycjach konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne udział wzięło ponad 21 tys. gospodarstw indywidualnych

gnięć zawodowych, zdobycia cennych nagród, a przede wszystkim poddania gospodarstwa profesjonalnemu audytowi bezpieczeństwa pracy, który wykonują komisje konkursowe. Podczas eliminacji sprawdzą one, czy w ocenianym gospodarstwie stosowane są w praktyce zasady ochrony zdrowia i życia, a także czy wyeliminowane zostały w nim zagrożenia związane z wypadkami i chorobami zawodowymi.

W skład komisji konkursowych wchodzi specjalistów z zakresu

padków i chorób zawodowych rolników oraz ich rodzin.

22 kwietnia br. upłynął termin zgłaszania udziału w Konkursie a 8 lipca zakończy się etap wojewódzki. W miesiącach lipiec/sierpień 2022 r. (termin uzależniony od sytuacji epidemicznej w kraju) będą się odbywały wizytacje gospodarstw finałowych.

Biuro Komunikacji
i Współpracy Międzynarodowej KRUS
tel. 22 595 64 05

Zdjęcie: Vaksmanv.Stock.adobe.com

Rehabilitacja dla dzieci rolników

Znane są już terminy 21-dniowych turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci rolników ubezpieczonych w KRUS

W Centrach Rehabilitacji Rolników (CRR) KRUS dzieci będą miały zapewnione wyżywienie, opiekę medyczną oraz indywidualny program rehabilitacyjny. Dziećmi opiekować się będzie wykwalifikowana kadra pedagogiczna.

■ Terminy turnusów i zasady uczestnictwa

W 2022 r. KRUS organizuje następujące turnusy rehabilitacyjne dla dzieci:

- z wadami postawy i chorobami układu ruchu:
  - ✓ w CRR KRUS w Horyńcu-Zdroju – 2 turnusy w terminach: 26.06-16.07.2022 r. i 17.07-6.08.2022 r.;
  - ✓ w CRR KRUS w Jedlcu – 2 turnusy w terminach: 11.07-31.07.2022 r. i 1.08-21.08.2022 r.;
- z chorobami układu oddechowego:
  - ✓ w CRR KRUS w Szklarskiej Porębie – 1 turnus w terminie: 30.06-

20.07.2022 r.;

✓ w CRR KRUS w Iwoniczu-Zdroju – 2 turnusy w terminach: 14.07-03.08.2022 r. i 4.08-24.08.2022 r.;

✓ w CRR KRUS w Świnoujściu – 1 turnus w terminie: 11.08-31.08.2022 r.

KRUS przypomina, że warunkiem uczestnictwa jest ubezpie-

ka do renty rodzinnej, zgodnie z ustawą o *ubezpieczeniu społecznym rolników*.

Podstawą skierowania dziecka jest wypełniony wniosek na rehabilitację leczniczą, do którego powinny być dołączone 3 formularze (nt. stanu zdrowia dziecka, zgoda na podanie danych osobowych i na udzielenie dziecku pomocy medycznej w sytuacji zagrożenia życia) dostępne w oddziałach KRUS oraz na stronie internetowej. Wypełniony wniosek wraz z formularzami należy złożyć w swojej lokalnej placówce KRUS, w terminie określonym przez jednostkę.

W czasie turnusów dzieci będą miały zapewnione wyżywienie, opiekę medyczną oraz indywidualny program rehabilitacyjny

czenie przynajmniej jednego rodzica lub opiekuna prawnego w KRUS bądź uprawnienie dzie-

Biuro Komunikacji
i Współpracy Międzynarodowej
KRUS

tel. 22 592 64 05

Zdjęcie: archiwum KRUS

Biuletyn informacyjny nr 6/2022 (242). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książek, przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Justyna Adamska, Magdalena Bartosińska, Dorota Białczak, Joanna Czapla, Nina Dobrzyńska, Karolina Gawęł, Joanna Gierulska, Waldemar Guba, Wanda Klepacka, Agnieszka Klódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Teresa O'Neill, Anna Radecka, Paweł Wojcieszak, Magdalena Ząsepa, Elwira Zdrodowska.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Współpraca: Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I str. okładki oraz str. 1-3:** Fotolia, Cornfield.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publicacje>; <http://www.gov.pl/web/arimr/biuletyn-informacyjny>;

ISSN 1233-9784. **Podpisano do druku:** 10 czerwca 2022 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych, opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

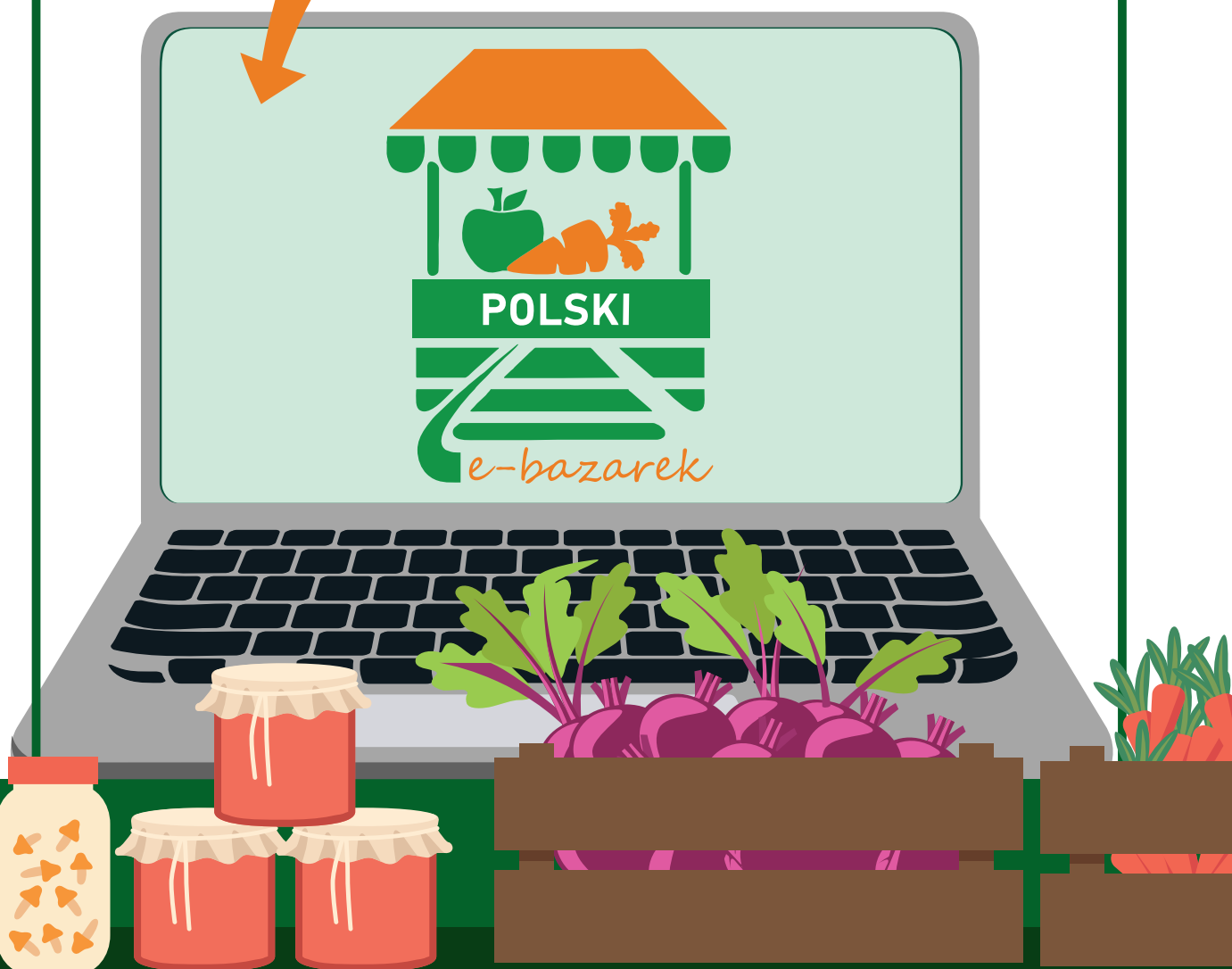
Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć, itp.

Cudze chwalicie, swoje poznajcie!

Rolniku!
Chcesz sprzedać swoje produkty?

Konsumencie!
Chcesz kupić polskie produkty najwyższej jakości?

wejdź na stronę www.polskiebazarek.pl

Na **polski ebazarek** zaprasza Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z jednostkami doradztwa rolniczego

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

#Pomagam**Ukrainie**

- Chcesz wesprzeć uchodźców?

- Ви тікаєте від війни
і шукаєте допомоги?
Ви хочете підтримати
біженців?

pomagamukrainie.gov.pl

